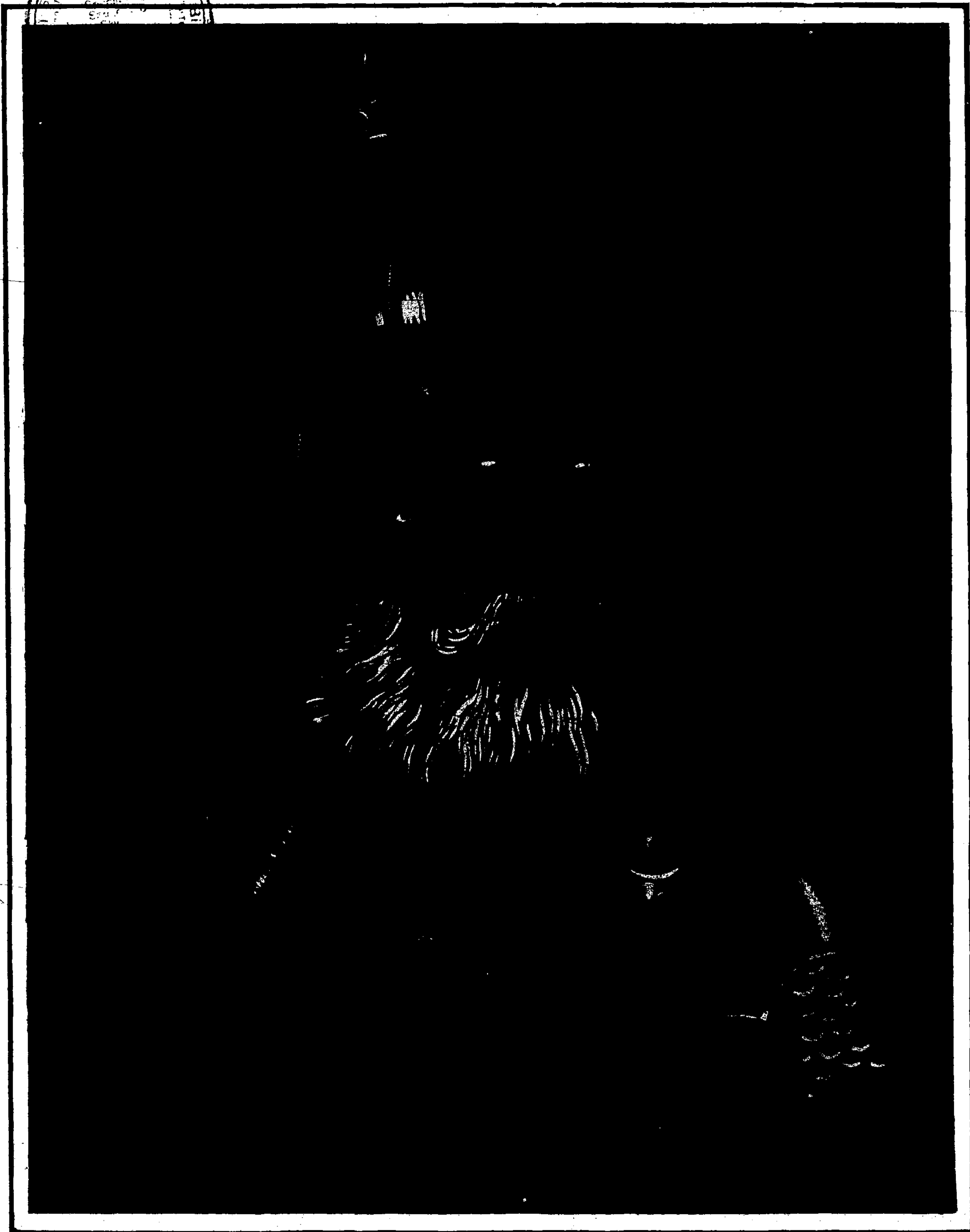

KARYS

Kaina 40 ct.

Nr. 39

Piešė Alex. Šepėtyš

D. J. K. KEŠTUTIS

Politikos apžvalga

Vokietijos vidaus padėtis Reichstagi paleidus.

Šiomis dienomis buvo paleistas vokiečių Reichstagas. Nuo pat Reichstago susirinkimo pradžios jis nesugyveno su vyriausybe. Paskutiniame posėdy Reichstagas norėjo atmesti von Papeno bėdos įsakymą ir net nedavė kalbėti ministeriui pirmininkui von Papenui. Po šio įvykio von Papenas padėjo paleidimo aktą ant stalo ir su savo ministerais išėjo. Vėliau dar parašė laišką Reichstago pirm. ninkui, kuriame pakartojo, kad Reichstagas paleistas. Tokiu būdu Vokietija liko be parlamento ir dabar valdo tikrai vyriausybė su valstybės prezidento Hindenburgo parama. Nauji Reichstago rinkimai paskirti š. m. lapkričio m. 6 d.

Vokietija nepatenkinta prancūzų atsakymu ir nusiginklavimo konferencijoj nebedalyvaus.

Prancūzija kaip ir kitos didžiosios valstybės neigiamai atsakė į vokiečių reikalavimą. Vokiečiai tokiu prancūzų žygiu nepatenkinti ir yra pasiryžę nedalyvauti nusiginklavimo konferencijos darbuose, kol nebus jų reikalavimas patenkintas.

Nusiginklavimo konferencija vėl pradėjo savo darbus.

Šiomis dienomis pradėjo savo darbus nusiginklavimo konferencijos techniška komisija. Į šios komisijos posėdžius neatvyko keletos didžiulių valstybių atstovų (Rusijos, Amerikos), tačiau tų valstybių vyriausybės aiškina savo atstovų neatvykimą tikrai techniškomis kliūtimis ir žada vėliau konferencijoj dalyvauti. Anglų vyriausybė pareiškė, kad ji turi pasiūlymą, kaip išspręsti Vokietijos ginklavimosi reikalavimo klausimą. Anot to pasiūlymo, kuris bus patiektas Tautų Sąjungai, bus leidžiama vokiečiams ginkluotis, tačiau su rezervu, kad jie šiuo leidimu neturi pasinaudoti. Bendrai politiniuose sluokniuose vyrauja nuomonė, kad nusiginklavimo lygybė būtina, bet vokiečiai neturi apsiginkluoti, o kitos valstybės — nusiginkluoti. Jei iš tikrųjų tuo keliu eis nusiginklavimo konferencija, tai ji savo tikslą pasieks.

Vokietijos vyriausybė tvarko jaunimo karo ir sporto organizacijas.

Šiomis dienomis vokiečių respublikos prezidentas išleido įsakymą, pagal kurį visos jaunimo organizacijos (išskyrus komunistų), k. a. skautų, sporto org. ir politinių partijų jaunimo organizacijos bus valstybės kontroliuojamos. Tokiu būdu išaugs nauja jėga valstybės rankose. Reikia manyti, kad vokiečių vyriausybė ta jėga nori užkimšti ginklavimosi spragą. Toks jaunimas, kuris bus tinkamai apmokomas, galės, reikalui esant, pavaduoti kariuomenę.

Japonija pripažino Mandžiūriją kaip nepriklausomą valstybę.

Šiomis dienomis japonų pasiuntinys Paryžiuje pareiškė, kad Japonijos imperatorius sutiko pripažinti Mandžiūriją de jure. Kadangi manoma, kad Mandžiūrijos valstybė isteigta japonų pagalba, tai visiškai suprantama, kodėl japonai taip skubinosi pripažinti Mandžiūrijos valstybę.

Maroko gyventojai kovoja su Prancūzijos kariuomene.

Maroko kraštas (Šiaurės Afrikoj) dar lig šiol nėra savarankiškas, bet valdomas prancūzų. Marokos vietos gyventojai prancūzų viešpatavimu nėra patenkinti ir nuolat šiauriasi prieš prancūzus. Šiomis dienomis čiabuviai — Pietų Maroko gyventojai vėl pradėjo su prancūzais kovoti. Prancūzams pavyko riaušes numalšinti.

Airiai nori susitaikinti su anglais.

Šiomis dienomis airių vadas De Valera yra pasiūles anglų vyriausybei kol kas žemės mokesčius užmokėti tarptautinių mokėjimų bankui (dėl tų mokesčių kilo ir ginčas). Ten tie mokesčiai turi būti sutaupyti, kol ginčas tarp anglų ir airių bus išspręstas. Taip pat vienos srities Airijoje ūkininkai jau yra pasiryžę sumokėti tuos mokesčius, nes jie dėl ginčo su anglais atsidadūrę sunkioj padėty. Mat, jie neturi kur parduoti žemės ūkio gaminius. Anglai į tai kol kas atsakymo nedavė.

Lietuvos ir Čekoslovakijos prekybos santykiai gerėja.

Su Čekoslovakija Lietuva turi prekybos sutartį, kuri daugiau naudinga Čekoslovakijai, nei mums. Todėl ir dabar vedamos derybos, iš lietuvių pusės daromi žygiai sudaryti sąlygas, kad būtų galima padidinti mūsų išvežimą į Čekoslovakiją. Manoma, kad tos derybos pavyks.

Vokiečiai ginkluojasi. Didelis pasipiktinimas Prancūzijoje.

Šiomis dienomis pradėta Vokietijoje statyti kreiserį „C“. Šis įvykis sukėlė didelį pasipiktinimą Prancūzijoje. Prancūzai nurodo, kad Vokietija neturi teisės šitaip elgtis ir kad ji turi būti patraukta atsakomybėn prieš Tautų Sąjungą arba net prieš Tarptautinį Haagos Tribunalą. Vokiečiai į tai kol kas nieko neatsakė, bet kreiserio statybos darbai eina visu smarkumu...

Indų vadas Gandhi rengiasi paskelbti badą.

Anglai dar ligi šiol laiko kalėjime indų tautos vadą Mahatmą Gandhį. Šiomis dienomis jisai pareiškė, kad greit paskelbs bado streiką, nes angliai be reikalo įsikišo į ginčą, kuris eina tarp Indijos aristokratijos ir jos liaudies (parijų). Anglų vyriausybė tuo susirūpino, nes tautos vado badavimas gali sukelti laikinai rimaujančias indų mases. Dedamos pastangos, kad Gandhi ši savo nutarimą pakeistų.

Jau tvarkoma Latvijos — Lenkijos siena.

Ligi šiol Latvijos — Lenkijos siena nebuvo sutvarkyta ir ji buvo panaši į mūsų administracijos liniją. Mat ji savaime nusitęsė tada, kada latviai vadavo savo Latgalą nuo rusų raudonosios armijos, bet ligi šiol nebuvo dėl jos jokio oficialaus susitarimo tarp Latvijos ir Lenkijos. Lenkija į tą sieną šnairavo ir sudarė „šešių valstijų“ istoriją. Padauguvio „lenkiškumo“ akcija praėjusiais metais davė daug darbo Latvijos seimui, valdžiai ir teismui ir buvo labai sugadinusi abiejų kaimynų gerus santykius.

Dabar dėl sienos, matyti, jau susitarta, nes rugsėjo 14 d. Rygoje susiėjo latvių ir lenkų delegacijos tik techniškams klausimams svarstyti. Latvių delegacijai vadovauja pasienio apsaugos viršininkas pulkin. **Bolšteinas**, lenkų delegacijos — inž. **Griglaševskis**. **Delegacija spres, kaip Latvijos — Lenkijos siena, 90 km. ilgumo, turės būti pažymėta gamtoje: kur kasiti griovius, kirsti krūmus, statyti betono stulpus.** Po pasitarimų, kada paaiškės kur patogiau pradėti darbą, delegacijos važiuos į vietą apžiūrėti sienos.

„Latvijas Kareivis“ susidomėjo Lietuvos užsienio politikos klausimu.

Latvių kariuomenės dienraštis „Latvijas Kareivis“ paskutiniuose numeruose plačiai atpasakoja **M. Barnėno** rašinį „**Politikos draugų beieškant**“, išspausdintą š. m. „Vairo“ 5 nr. Toliau laikraštis žada pareikšti savo nuomonę.

5 minutės.

Garsus karo vadas Napoleonas, nepaprastai šaltos žiemos ir rusų nugalėtas, ruošėsi dar kovoti prieš anglus ties Vaterloo. Tačiau ši kartą jis gėrė kavą 5 minutes ilgiau nekaip anksčiau, nesirūpindamas puolimu. Ir kai po kelių valandų kovos anglų kariuomenė ėmė irti, staiga Napoleono kariuomenės užpakaly pasirodė nauja armija, vadovaujama Prūsų generolo Bliucherio. Napoleonas pasijuto apsuptas. Anglai, vietoj bėgti, pradėjo smarkiau pulti ir sumušė Napoleoną. Nereikėjo karo genijui sugaišti 5 min. geriant kavą.

Pasiryžimas.

Tebų didvyris Epaminondas, kovodamas už saviškių teises, smarkioje kovoje buvo smarkiai sužeistas — ietis pervėrė jo krūtinę. Juodasis angelas pasirodė didvyriui, tačiau jis nenustojo ejes vado pareigų. Jis, su ietimi krūtinėje, vadovavo kariuomenei. Ir tik matydamas, kad jo kariuomenė nugaiš, leido ištraukti ietį. Aukštai iškilo išsiveržęs kraujas, ir didvyris amžiams užmerkė akis, o gimtųjų Tebų žemė paėmė į šaltą savo glėbį. Jis žuvo garbingai. Panašiai žuvo ne vienas ir mūsų savanorių, kovodami už Lietuvos Nepriklausomybę. J. P.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. rugsėjo 22 d.

Nr. 39 (695)

D. L. Kunigaikščio Kęstučio mirties sukaktį minint 1382 — $\frac{IX}{25}$ — 1932

Visų tautų gyvenimas ryškiai telkiasi ir spinduliuoja iš vieno taško. Tasai taškas — labai glaudžiai susiję trys momentai, trys gyvenimo punktai: praeitis, dabartis ir ateitis. Visai sunku, net neįmanoma, kiek aiškiau nustatyti bei atskirti — plačia reikšme imant, kur čia baigiasi vienas momentas ir prasideda kitas. Dabartyje — darbuose, siekimuose — jau projektuojasi ateitis, o praeitis, kaip nuolatinis šešėlis — tamsesnis ar šviesesnis — viską lydi ir nustato.

Malonu ar skaudu, nori ar nenori, bet jau nuo savo praeities nenubėgsi, deginte neišdeginsi jos dėmių, jos skaudžių ar džiugių palikimų. Kas gera, šviesu — lengvai išplaukia, džiugina, šiltai paguodžia ir stiprina; kas bloga, negeistina irgi nenugrimsta: tolydžio atsiliepia, tolydžio slėgia — vargina dabartį ir temdo ateitį. Taip esti atskiros žmogaus, tautų gyvenime, taip yra ir mūsų lietuvių istoriško likimo kely.

Rodos, šimtai metų praslinko, daug kas atsimainė ir kitėjo Lietuvos gyvenime, o vis dėlto istorija kartojosi ir tebesikartoja. Iš pietų ir vakarų nuolat grėsė Lietuvai pavojai — o dabar? Šit šviesūs pilni džiaugsmo ir laimės 1918 metai! Lietuva tapo laisva ir nepriklausoma. Vėl atsiranda lenkai, vėl jie bijosi Lietuvos galybės ir iškilimo. Tuo pat keliu eidami, klastingu būdu 1920 m. pagrobė Vilnių ir trečdalį Lietuvos žemių.

D. L. K. Kęstučio ir Vytauto laikais pavojingiausi ir žiauriausi kaimynai buvo kryžiuočiai. Jie daugiausia stengėsi Lietuvą pavergti, kolonizuoti, o per ją plėsti savo galybę ir valdžią toliau — į rytus.

Daug kovota su kryžiuočiais, daug gyvybių ir energijos padėta, daug išekvota geriausių kūrybinių pajėgų ne valstybei tvarkyti, kelti jos gerovę, kultūrą, bet karui — karui prieš kryžiuočių veržimąsi. Na, o šandie? Šandie irgi vakarų kaimynai tolydžio nerimsta, tolydžio tykoja Klaipėdos kraštą ir drumsčia jame tvarką bei ramybę.

Tvirtai, kaip uola, kaip milžinas, laikėsi Kęstutis tose sunkiose kovose, sumaniai šalino pavojus ir plačiai garsėjo Europoj. Garsėjo savo taurumu, išmintimi, karo vado talentais ir visais savo būdo privatumais. Be galo keista: Kęstutis — atkakliausias pagonis, o o visoj Europoj laikomas kaip tauriausio ricierio pavyzdys. Krikščionys imasi jį sau paveikslu, mielai draugauja ir palaiko santykius. Kęstučio heroizmas, teisumas, žmoniškumas žavi visus. Kęstutis buvo suprantamas visai Europai. Jis ten buvo apsilankęs pas įvai-

D. L. K. Kęstutis rodo į pavergtus Trakus.

rius karalius ir pas imperatorių Karolį IV. Jis ten buvo pripažintas viskuo lygus su kitais valdovais. Vienas vengrų metraštininkas net yra išsireiškęs, kad Kęstučiui trūko tik katalikų tikėjimo, idant jis būtų įkūnytas Vakarų Europos idealas.

Kodėl gi to trūkumo Kęstutis nepašalino? Ar jis bijojo katalikų bažnyčios, kunigų, kryžiaus? Ne — to jis nebijojo. Nebijojo ir karalius Mindaugas krikštytis, bet vis tik buvo priverstas išsižadėti to krikšto. Taigi, Kęstutis aiškiai visa tai numatė ir suprato, ko čia siekiama, 1358 mt. turėjo įvykti katalikų valdovų suvažiavimas Wroclave krikšto reikalais. Kęstutis apsimastęs nenuvyko, bet per savo pasiunti-

nį atsakė, kad tuomet tik krikštysis, kai kryžiuočiai gražins visas užgrobtas žemes; jeigu to nepadarys, tai aišku — kad ne mano tikėjimo jie nori, bet turtų ir galybės. Todėl verčiau liksiu pagonimi, kokiu esu.

Ir likosi. Ne. Kęstutis nebijojo tikrosios bažnyčios, bet bijojo kariaujančios, kariai nei tauta, nei jos dvasios reikalai nerūpi, — bijojo to kryžiaus, kuriuo aiškiai pridengta ne religija, bet sava politika ir savotiškas pasaulinis išsigalėjimas, žalingas tautai ir jos savaimai kultūrai.

Argi vėliau tai neįvyko, kai Jogaila išsigalėjo Lietuvoj? Taip. Seniau tą kryžių nešė į Lietuvą kryžiuočių ir lenkų dvasininkai. Bet šandie? Rodos, tas kryžius tikrų Lietuvos dvasininkų rankose. Ir kas? Kokia pikta ir kerštinga kova iškyla. Ir vis tai ne dėl Kristaus mokslo bei Evangelijos tiesos, bet visai kitais sumetimais.

Šit keli mūsų tautos gyvenimo veiksniai. Juose, kaip matom, daug praeities, dabarties ir ateities. Visi tie veiksniai stabdė mūsų pažangą ir pajėgumą praeity, silpnina mūs energiją ir solidarų kūrybišką darbą dabar, be abejo, gana neigiamai atsiliepia ir ateičiai.

Grižkim vėl prie Kęstučio ir pažiūrėkim, kokiu būdu jis nugalėjo daugelį tų negerovių ir iškėlė Lietuvą taip aukštai, kad ji įgijo tarptautinę teisę ir su ja kariavo jau ne kaip su laukinių žmonių šalim, bet kaip ir su kitais katalikiškais bei kultūriškais kraštais.

Pirmiausia, tai buvo didelė Kęstučio tolerancija, didžiadvasiškumas ir tikrai žmoniškos dorybės. Ant ra — beveik visiškas savęs ir savo reikalų bei ambicijos išsižadėjimas dėl visos tautos interesų ir gerovės. Neieškojo jis titulų, nesivaržė dėl garbės, valdžios, turtų. Svarbiausia jam buvo savo krašto reikalai. Tuo jis ir išgarsėjo ne tik Lietuvoj, bet ir Vakarų Europoj, tuo jis buvo galingas, kilnus ir žavėte žavėte visus. Juk tokio sugyvenimo, vienybės, broliškos meilės, kokią parodė Kęstutis su Algirdu, tikrai nerasime ne vienoj istorijoj. Per 30 metų bendro valdymo, kariavimo ne mažiausio nesusipratimo nekilo tarp jų dviejų. Tik tokia vienybė, santarpe ir pasiaukojimu galėjo tuomet išsilaikyti Lietuva ir dar sustiprėti. O juk laikai buvo be galo neramūs ir sunkūs, tiek su kaimynais, tiek viduje.

1340 mt. tragiškai miršta Gediminas, pakirstas kryžiuočių kulkos ties Veliuona. Krašto valdyme ir gynime geriausiai pasireiškia Kęstutis ir Algirdas, bet Vilniuje, didžiojo kunigaikščio soste, pagal tėvo valią sėdi Jaunutis. Jisai jokio veiklumo bei sugebėjimo valdyti neparodo. O kraštas neramus — visur pavojai. Vilniuje ir pasieniais kovos verda. Čia naudojami laikina suirute, Gediminui mirus, maištingieji sričių kunigaikščiai, čia puola nuolatiniai Lietuvos priešai — kryžiuočiai, lenkai, rusai. Narsieji ir sumanesni broliai — Kęstutis su Algirdu — nuolat kaujasi, nuolat bloškia savo jėgas čia į vieną, čia į kitą pasienį, kad išlaikytų tėvo galybės ribas.

Jaunutis tuo tarpu sėdi Vilniuje, vadinamas krašto viršininku, ir nieko nedaro. Savaimė aišku, kad šitiem broliam ateina mintis pavergti Jaunutį ir atimti iš jo valdžią. Tas sumanymas bei sukilimas toli gražu nebuvo savanaudiškas. Tatai buvo daroma vien tik dėl meilės savajam kraštui. Apie tai kalba

Kai jaunieji žengia

Aidi žingsniai, dreba žemė,
Sukas dulkių bangos,
Kai linksmiais veidais jaunieji,
Per rajoną žengia.
Krinta žingsnis paskui žingsnį
Ritmingai, vienodai.
Iš krūtinių skamba daina
Taip graži, maloni.
Tiesios eilės, gražios eilės,
Kaip smagu žiūrėti!
— Ak, gyvenimas kareivių,
Kas jo nemylėtų?!

J. s. p. St. Daunys.

ir vėlybesni įvykiai. Kęstutis, gražiai gudriai, be jokio kraujo lašo, paėmęs Vilnių, neužgrobė jo, bet visa valdžia pasidalijo su Algirdu. Abiem, matyt, tolygiai rūpėjo ne asmens bei puikybės reikalai, bet visame vyravo bendrų krašto reikalų supratimas ir pastangos apsaugoti Lietuvą ir padaryti ją galingą, vieningą ir nepriklausomą nuo kaimynų. Nes Jaunučio laikais Lietuva jau skaldėsi ir aiškiai ėjo susmukimo keliais.

Pats žygis (1345 mt.) vyksta be keršto, be piktumo. Jaunutis gauna savo turtų dalį ir valdyti tam tikrą sritį. Kęstutis, paremdamas vyresniškumo teisę, Vilnių ir did. Lietuvos kunig. valdžią palieka Algirdui. Patsai ryžtai pasižada neapleisti jo ir visomis savo išgalėmis ginti Lietuvos visumą. Koks gražus mūsų laikams valstybiško vieningumo, sveikos išminties ir broliškos santaros pavyzdys.

Kęstučio žemės su Trakais sudarė pietų vakarų Lietuvos dalį, Algirdo su Vilnium, Vitebsku — rytinę ir daugiau žemių. Gal dėl to visai natūrališkai pasidalijo broliai krašto gynimą ir jo priešus. Algirdas nusišuko prieš Rusiją, o Kęstutis su visu savo sumanumu, smarkumu, drąsa ir nuosaikumu — prieš vokiečių ordinus.

Kai nelaimė didelė, kai baisi audra supurto Lietuvą, abu broliai jungiasi drauge, sutelkia savo jėgas ir smogia priešui iš abiejų pusių.

Ir šit Lietuva, tiesiog nuostabiai, turi du savarankiu valdovu, du gynėju, bet neskyta pusiau, o liekasi vienalytė, kaip uola. Gražiausioji dviųjų brolių lietuvių santaika tvirčiausiai ją jungia ir kausto draugiškumo galia.

Toji ištikimybė ir pagarba broliui liekasi net Algirdui mirus (1377 mt.). Kęstutis ne kiek nesipriešina, bet, priešingai, palaiko ir visiškai sutinka, kad Jogaila — mylimiausias Algirdo ir jo žmonos Julijonos sūnus — užimtų pirmąją vietą valstybėj ir atsistėtų Vilniuje.

Net Jogailos klasta ir slaptas susitarimas su kryžiuočiais (1380 mt.) Lietuvos nenaudai nesužvėrina Kęstučio. Jis nekerštingas. Jis aiškiai supranta jauno nesavarankaus Jogailos įkalbėtą jam darbą ir pasielgia be galo žmoniškai, tiesiog, tėviškai.

Šandie, ypatingai minėdami ir turėdami prieš akis Kęstutį — tą šviesų, kilnų lietuvių — mokykimės gyventi ir tvarkytis. Svarbiausia stiprinkim savitarpio vieningumą, būkime drąsūs, ištvėringi ir pirmiausia savo krašto reikalais susirūpinę.

M.

Kun. Kęstutis — įkūnytas mūsų tautos idealas

(Ištrauka iš Valst. Tarybos pirm. St. Šilingo kalbos, laikytos valst. teatre rugsėjo 8 d.).

Šie metai nepaprasti. Sueina penki šimtai penkiasdešimt metų nuo Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio, mūsų taip mylimo Kęstučio mirimo. Vytautu mes didžiuojamės. Kęstutį mes dieviname. Tai buvo ne tik išmintingas valstybės valdovas, bet tautos vadas, tautiško prado reiškėjas, tauriausias to amžiaus vyras. Kęstutis — tai mūsų tautos širdies tvaksėjimas.

Algirdas ir Kęstutis tiedu karališkieji Lietuvos broliai, reges Lituanorum, kaip juodu dažnai kronika vadina, parodo retą žmonijos istorijoje valdančią brolių santaiką ir meilę. Atviras, drąsus, bet atsargus, nuoširdus, griežtas, bet tiesus nugalėtam — taip vaizduoja Kęstutį pačių priešininkų rašytos kronikos. Aplink Lietuvą siaučia klasta — Kęstutis, prieš puldamas priešą, išpėja jį pulsias, saugo sudarytą taiką, laiko sutartis. Uolus mūsų senojo kulto garbintojas ir gynėjas jisai savo dorove ir meile praneša ne tik anos, bet ir šios gadynės krikščionis. Svetimtaučiai istorikai gerisi Kęstučiu ir vadina jį kilniuotu kovos riteriu.

Žavėtinas Kęstučio jaunų dienų Palangos nuotykis, jo karšta meilė Birutei ir širdinga sąjunga su jąja ligi pat mirimo, jo rūpestinga globa sukurta su Birute šeimai rodo Kęstučio gražią skaisčią sielą, daro Kęstutį šeimynos tėvo paveikslu. Kęstutį supa legendos padavimai, Kęstutis mylima tema romantiškai literatūrai.

Kęstučio asmuo — sektinas mums idealas. Atkakliai kovodamas su visa vakarų Europa, Kęstutis neleidžia to, kas gera jos kultūroje. Jis gerai pažįsta vakarus, seka jų gyvenimą ir moka pasinaudoti vakarų technikos pažanga. Per metus po ypatingų tam laikui patrankų atsiradimo Kęstutis jau turi jų ir, pastatęs ant laivų, plaukia Nemunu vaduoti Jurbarko.

Kęstučiui tenka valdyti Lietuvą didelio pavojaus metu. Imperatorius Liudvikas Lietuvos žemes, kaip

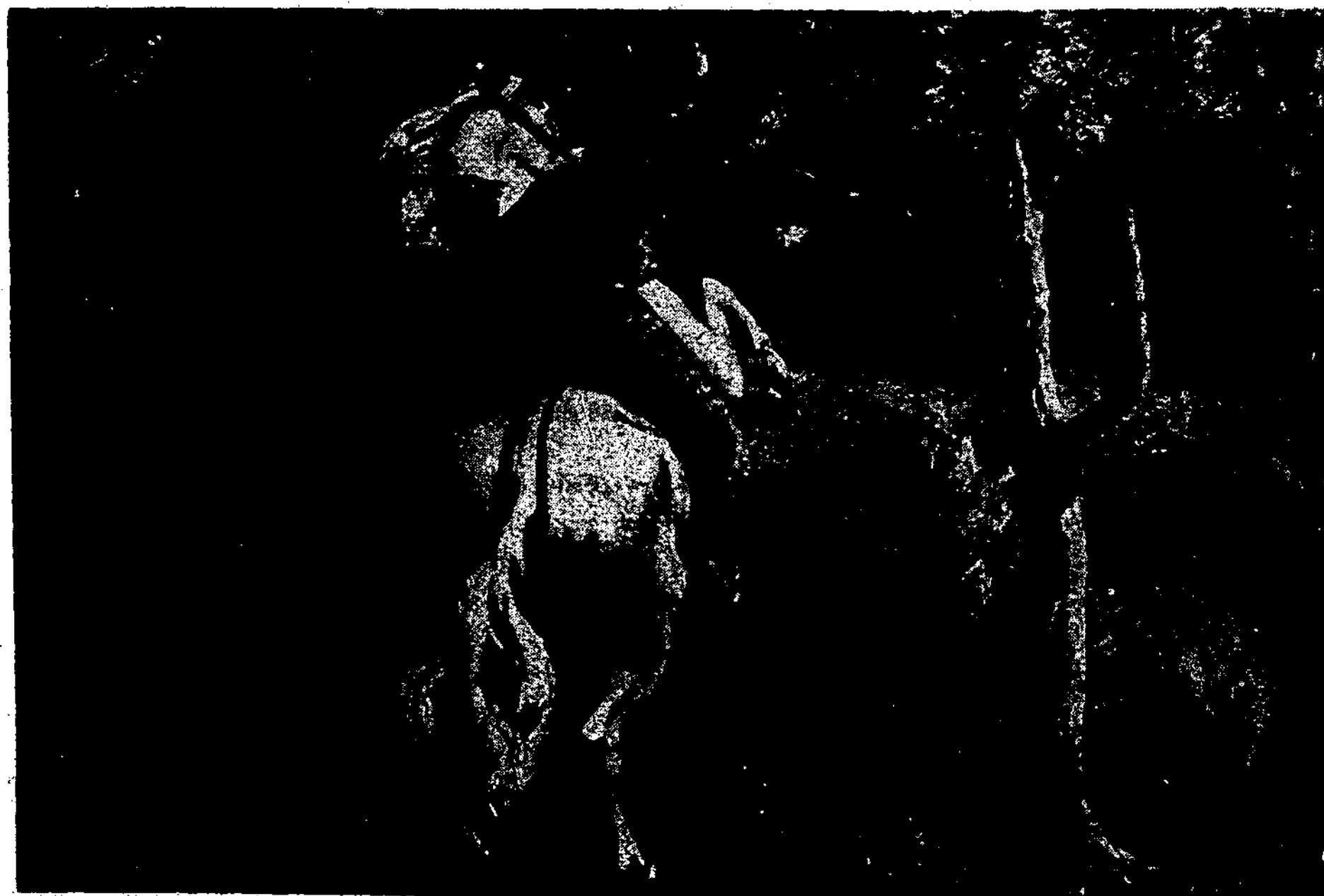
stabmeldžių kraštą, padovanoja vokiečių ordinui. Ordinas ruošiasi pabaigčiai pavergti Lietuvą. Sumanus nepalijamo karo vadas Kęstutis atremia visus puolimus ir daug kartų patsai puola. Visą savo gyvenimą nenuilstamai kaudamasis, Kęstutis suardo ordino planus.

Sunku įsivaizduoti visą tų kovų baisumą. Europa skundžiasi dėl didžiojo karo ketverių metų pozicinių kovų baisenybių. Kovos senprusių ir lietuvių su germanų bangomis tai buvo nepalijamas kelių amžių pozicinis karas. Tik Kęstučio laikais kronika suskaito 96 įsiveržimus prūsų ir Livonijos ordinų į Lietuvą ir 42 Lietuvos kontrpuolimų. Piktai kovota dėl kiekvienos žemės pėdos, dėl kiekvieno žmogaus. Kovos frontas buvo pastovus ir ėjo pilių grandinėmis nuo pat Baltijos pajūrio ligi Gardino, Vilniaus. Kryžiuočiai statė pilių grandines, lygiai tokias pat grandines priešais statėme mes. Kiekviena pilis ėjo iš rankų į rankas, o aplink sklido gaisrai, mirtis ir pavojus patekti į kryžiuočių nelaisvę. Kiekviena dabartinių Rytprusių kalva, pajūris ir panemunė gausiai primirkusi žuvusių dėl tėvynės senprusių ir lietuvių kraujo. Pilių grandinių linijos kaskart slinko į rytus nuo Vistulos žiočių, ligi Mindaugo, Gedimino ir Kęstučio karo genijui pavyko įsiremti į Nemuną, sustabdyti kryžiuočių bangą ir nublokšti ją anapus Nemuno. Sakau — karo genijui, nes tik genijus galėjo vienai vienos Lietuvos pajėgomis sustabdyti bemaž visos krikščioniškos Europos antplūdį, religijos ir Romos laiminimų fanatizuojamą.

Prof. Jonynas sako, kad Algirdas ir Kęstutis turėję aiškia politinę programą — panaikinti ordiną Baltijos pajūryje ir perkelti jį į Rusijos stepes kovai su totoriais, grąžinti Lietuvai senprūsius, palenkti savo valdžiai rusų žemes ir tuo būdu įkurti Lietuvos imperiją, kurioje vyrautų ir vadovautų

lietuviai. Šią programą vykdančiant, rytų rūpesčiai teko Algirdui. Kęstutis tvarko tikrąją Lietuvą ir stiprina, ugdo Lietuvos valstybėje lietuvišką tautišką branduolį. Kęstutis paliko savo įpėdiniams tęsti jau gerokai įpusėtą didelį darbą. Be Kęstučio nebūtų buvę Vytauto.

Skaudu ir šurpu prisiminti slėpiningą Kęstučio žuvimą. Skaudžiausia, kad ir šiandien dar istorija, visaip spėliodama, negali neginčijamu tikrumu nurodyti tą, kurio niekšinga valia buvo nukankinti Kęstutis ir jo mylimoji amžiaus draugė Birutė. Tebūnie Tavo žygių ir kančių atlyginimas ta didelė pagarba, kurią per amžius gaivino ir gaivins tautą Tau, labiausiai mylimas mūsų Didvyri!

Kai tėvynė pavojų — senovės lietuvių karo šauklis.

Kęstučio charakterio bruožai

Tokiam žmogui, kaip Kęstutis, teko susidurti su įvairaus luomo žmonėmis. Visus jis paguodė, pasikalbėjo, o kam reikėjo, mokėjo ir nusilenkti. Būdo atžvilgiu buvo drąsiausias iš visų buvusių kunigaikščių. Labai simpatiškas, nemėgsta pykti. Kalbėjo mažai, bet ką pasakė, buvo apgalvota. Davė žodį, tai kaip kirviu kirto. Pirm geležis sutirps į vašką, negu jis savo duotą žodį sulaužys. Eidamas kovoti, visada priešui pranešdavo ir savo žodį ištesėdavo. Vien savo veido išraiška sugestijavo priešą. Jis nebuvo per daug išvagotas raukšlių, manoma, dėl to, kad niekad nevertodavo svaigiųjų gėrimų. Kęstutis buvo aukštos tolerancijos, subtilus proto dalykuose. Jo inteligenciją ir tolerancingumą puikiai nupiešia net priešai. Vokiečių kronika sako: „Kęstutis buvo vyras karingas ir teisingas. Sumanęs užpulti Prūsiją, jisai pirma pranešdavo apie tai ordino maršalkai ir tikrai atvykdavo. Jei jisai padarydavo sutartį su magistru, tai tvirtai jos laikydavosi. Jei ką iš mūsų brolių laikė žmogumi narsiu, tai parodydavo jam daug meilės ir pagarbos.“ Lenkų rašytojas Długoshas apie Kęstutį rašo: „Kęstutis, kad ir pagonis, buvo vyras šaunus, tarp visų Gedimino sūnų už ki-

tus išmintingesnis ir sumaningesnis, ir, kas dar daugiau daro jam garbės, šviesus, žmoniškas ir ištikimas prižadėjimuose.“¹⁾

Kęstutis nors buvo kitų skriaudžiamas, bet atsiprašytas atleisdavo.

¹⁾ Prof. Alekna. Liet. Istor. Tilžė, 1923 met.

Vaidilutė Birutė.

Daug įtakos jo romantiškam gyvenimui, karingam charakteriui padarė nekalta, vos pradėjusi jaunystės pavasariu žydėti, bajoro Vidmanto duktė, Palangos aukuro vaidilutė Birutė. Jai visuomet nusileisdavo ir su noru vykdė jos prašymus.

Kiek Birutė darė teigiamos įtakos Kęstučio būdai, tiek priešingai jį veikė jo surusėjusi giminė.²⁾

Žemaičių lūpose dėl gražaus Kęstučio charakterio, jo meilės saviesiems, dažnai galima girdėti pasakojant daug gražių padavimų ir legendų. Vieni padavimai, legendos susiję su jo garbingomis kovomis, kiti su gražiais Kęstučio poelgiais. Bet daugiausia yra legendų iš Kęstučio ir Birutės romantiškos meilės. Senesnieji žemaičiai pasakoja: Gražiais, tyliais pavasario vakarais, kai saulutė, nekliudoma debesų, įlenda į poilsio vietovę, kai tamsa apgaubia slėnius, kai viskas nutilsta, — tada Birutės kalne pasigirsta labai tyli tyli, žavinti muzika. Paskui ji pradeda aiškėti, artėti ir pagaliau pareina į milžinišką griausmą. Tų gražių muzikos akordų lydimos, išlenda iš tamsos į pušyną gražios — kaip angelai, baltos — kaip sniegas, vaidilu-

²⁾ Algirdas su savo rusiška šeima.

D. C. K. Kęstučiui

Narsusis Lietuvos Sūnau!

Jau 550 audringųjų metų praslinko nuo Tavo tragingos mirties...

Jau daug, rodos, laiko nusiyrė atgal praeitin...

Bet nieks niekad —

nei audros, nei kardas, nei laikas —

neįstengia išbraukt Tavo vardo

iš tikro lietuvių širdies.

Po Tavo garbingos galvos

daug Lietuva vargo pakėlė — daug metų vergavo,

bet meilė tėvynės, kurią mums davei, nors pamažu, bet neužgesdama smilko širdyse vaikų Lietuvos.

Ir tik dėl to, dar taip neseniai

mes, garsiosios Lietuvos sūnūs,

apsišarvavę Tavo idėjomis,

bėveik vakar — vos 15 metai tik slenka, —

nutraukėm varžančius pančius vergovės

ir, išėję laisvi,

su pagarba minime Tavą vardą.

Petronis Jonas.

Kęstutiečiams savo šefo 550 m. mirties sukaktuves minint

Kai viešpatavo visa eilė didžiųjų kunigaikščių — Gediminas, Kęstutis, Vytautas ir kt., kai lietuvių tauta buvo garsi savo karingumu bei kunigaikščių sumanumu, kai visos kaimyninės valstybės buvo nukreipę savo akis į Lietuvą, tada lietuvių tauta kėlė triumfą, nes krašto gyvoji pajėga, maisto išteklių, valstybės santvarka, santykiai su kaimynais buvo pavyzdžiu visam pasauliui. Net patys lenkai savo kronikose mini to laiko Lietuvą, kaip vieną iš garsiausių valstybių. Taip pat primygtinai nagrinėja mūsų didžiųjų vyrų, kaip Vytauto, Kęstučio ir k. t., nepaprastus gabumus valstybės tvarkyme. Šiaudien metai po metų mes, naujai atgijusi lietuvių tauta, švenčiame tų savo jubilijatų mirties sukaktuves.

Įsikūrus mūsų valstybei, kariuomenės padaliniai pasirinko vieną ar kitą Lietuvos kunigaikščių savo globėju — šefu. Kęstučio vardas, Kęstučio garbė ir nuopelnai teko 5 p. pulkui.

Pulkas, kaip ir visos kitos kariuomenės dalys, įsikūrė labai sunkiose sąlygose. Apmokymo, munitijos, maisto ir rūbų stoką aiškiai jautė kiekvienas karys. Su tokiu paruošimu reikėjo vis tik pulkui 1919 m.

tės. Jos eina, niūniuodamos kažkokias melodijas, į slėnį, į buvusio aukuro vietovę ir apsupa jį ratu. Tada iš olos pasirodo Kęstutis ir verkianti Birutė. Kęstutis puola prieš Birutę ir maldauja ją, kad nevagotų ašarų upeliais savo skaistaus veido. Prižada ištesėti jos prašymą ir jai paskirtą kalną vėl paversti vaidilučių žinyčia. Sakoma, kad ten daug ką galima nugirsti. Kaip Kęstutis skundžiasi dėl tautos liūdnos ateities. Apverkia Trakus ir savo mylimąjį Vilnių... Paskui vėl pasigirsta tyli muzika. Kęstutis, nuraminęs Birutę, vėl žengia į amžinybės vietą. Jis žengia ramus, tos pat išvaizdos, kaip ir į kovą su kryžiuočiais.

Kęstutis, kaip sako kronikos ir rašytojai, labai retai tepersiskirdavo su savo mylimu žirgu ir kieto plieno kardu. Tas faktas rodo, kad jis buvo geros širdies ne tik žmonėms, bet mylėjo ir gyvulius, o ypatingai gerbė žirgus.

Apie Kęstučio charakterį niekas nėra blogai atsiliepęs. Visi už tai jį gerbia, aukština ir stato kitiems pavyzdžiu.

Jo kovos

Kęstutis dirbo intensyvu darbą. Pradėdamas ką nors veikti, gerai apgalvodavo. Tas jam, kaipo šalies valdovui, nepakenkė, bet išėjo jį naudą. Prieš skelbdamas kam

nors karą, sakoma, vienas užsidadavęs kambaryje ir gana ilgai galvodavęs. Po to tarė žodį, tas ir įvyko.

Kariauti perdaug nemėgo, nes be galo gailėjosi savo kritusių karių. Bet kai reikėdavo, kovos lauko nevengė.

Per savo ilgą 37 metų viešpatavimą daugiausia susidurdavo su vokiečių ordinu, lenkais ir keletą

sykių su Maskva. Ordinas, kiek galėdamas, norėjo pakenkti Lietuvai ir ją pagaliau prijungti prie savo žemės. Bet to dalyko greitai įvykdyti nebuvo galima, nes Lietuvą valdė sumanus kunigaikštis Kęstutis su savo broliu Algirdu. Todėl ordinas stengėsi pradžioje Lietuvą nusilpninti puldinėjimais ir krašto naikinimu. Vokiečių ordinas per visą laiką, kaip rašo kroni-

Kęstutis pagrobia Birutę.

IV. 3 d. susitikti kautynėse ties Žiežmariais su bolševikais. Energija, drąsa, šaltumas, prieš neapykanta, atnešė pulkui laimėjimą, ir priešas pasitraukė Vievio link.

Lygiai prieš keletą šimtų metų atgal toje pat vietoje D. L. K. Kęstutis sutriuškina kryžiuočius.

Argi ne sutapimas? Ar ne istorinis faktas? Todėl mes, kęstutiečiai, atsiminę Kęstučio narsumą, karinę ir norą sutriuškinti kryžiuočių galybę, gyvi ta dvasia, pakartojom tą pergalės triumfą ir pirmutinį pulko kovos egzaminą atlikom sėkmingai. Todėl mums kęstutiečiams ir tenka ta garbė vadintis D.L.K. Kęstučio pulku. Vardas gražiai skamba, daug visokių atsiminimų iš praeities teikia, daug pamokymų duoda šefo gyvenimas. Mes kęstutiečiai visuomet stengėmės, stengsimės būti savo šefui patikimi.

Kęstučio jaunystės laikotarpis irgi mums teikia daug pamokančio. Žvali kariška išvaizda, didelis prakilnumas, uolus senovės tikibinio kulto garbinimas, jo didelė ir tikra meilė išreikšta Birutei, rodo mūsų kunigaikštį nepaprastą žmogų su visokeriopais gabumais. Argi ne Kęstučio kilnumo dėka, jo tvarkingu bei dorovingu rūpesčiu mes sulaukėm Vytautą Didįjį. Jeigu mums Kęstutis brangus, tai jo sūnus Vytautas dar brangesnis, nes tai grynas tėvo atvaizdas su visais privalumais bei paveldėtais tėviškais gabumais.

Jeigu mes dabar jaučiame didelį skurdą ir įvairius sunkumus, paliktus kaip pasėka iš didžiojo karo, tai to laiko karai su kryžiuočiais ir Livonijos ordinu ėjo šimtmečiais. Atsilaikyti prieš iš visų pusių apgultą kraštą, reikėjo prieky valstybės tokio žmogaus, kurio ištvermė, gabumai ir pajėga valdyme turėtų geniališkos vertės. Tokių vyrų Lietuva turėjo. Ne tik kad sugebėjo jie sunaikinti priešą antplūdžius iš įvairių kraštų, kurių priskaitoma apie porą šimtų, bet taip pat, sumaniai kariaudami ir stropiai tvarkydami tautos reikalus, norėjo visą kryžiuočių ordiną permesti į Rusijos gilumą, o pačią Lietuvą ramiai sau tvarkyti. Jų norai, jų siekimai ir idealai grynai tautiški.

Taigi, kęstutiečiai, atsimindami savo garbingo šefo suteiktą garbę ir nuopelnus tautai, atsimindami pergalę prieš kryžiuočius, tai pat atsimindami pergalės sutapimo vietą Žiežmariuos, visuomet žygiuos į karą su mintimi: „Mūsų šefe Kęstuti! Suteik drąsos, valios ir pajėgų priešą nublokšti ir sunaikinti. Tegū mūsų laimėjimai kelia Lietuvos vardą taip, kaip Tu kadaise kėlei“. Taip, o ne kitaip, kęstutiečiai, skiepydami sau dvasią, būsimė vėrti to garbingo kęstutiečių vardo.

Banelis.

kos, padarė apie 70 didžiųjų įsiveržimų į Lietuvą. Dažnai apiplėšdavo didelius žemių plotus ir iš tankiai apgyventų vietų padarydavo pelenų krūvas. Kęstutis, kad apsisaugotų nuo priešų, statėsi pilis ir, surinkęs didesnius kariuomenės būrius, slinkdavo į ordino žemes, jas naikindavo ir atsimokėdavo ordinui už jam daromas skriaudas. Iš viso į ordino kraštą Kęstutis yra padaręs apie 40 įsiveržimų. Tuščiomis iš ten negriždavo.

Kęstutis ilgus amžius pasiliks mūsų atmintyje kaip geras karys ir tėvynės mylėtojas. Jam buvo brangus kiekvienas savo žemės kampelis. Kitų pavergti netroško, tikrai gynėsi, kai jį puolė. Per 37 metus Kęstutis gynė Lietuvą nuo priešų. Neatšipo jo kardas į Maskvos sienas, neatšips į ordino žemes, neatšips ir mūsiškis, kai, paėmę iš jo pavyzdį, eisime vaduoti savo karžygio kapo!

Kęstučio mirtis

Dirba žmogus savo tautai. De da ant tėvynės aukuro paskutiniąsias jėgas, kad tik ji gyventų. Nebaisios jam nei priešų kovos, nei žiauraus magistro kardas. Ir, rodos, tauta turėtų gerbti tokį žmogų, turėtų jį mylti. Gal taip ir būtų, jei neatsirastų tokių niekšų, kurie griaua šią amžiną tiesą. Štai Kęstutis dirbo Lietuvai. Buvo didžiausias karžygys. Mirti už tėvynę pasirengęs kiekvienu momentu. Anot a. a. poeto Maironio:

Žinau, neilgai man belieka gyventi!
Bet mirti sutikt man visai nebaisu:
Tiek kartų kovoj taip arti ją
mačiau!...
Tik kam ji gyvatos man siūlo
anksčiau
Garbingoj kovoj nepakirto?...¹⁾

Bet atsirado žmogus, lietuvis Jogaila, kuris taip negailestingai pasmaugė savo dėdę Krėvos pilyje...

Su Kęstučio mirtimi taip pat yra susijusių gražių pasakojimų. Istorija sako, kad Kęstutis ir Vytautas, nuvykę pas Jogailą tartis, buvo suimti ir padėti Krėvos pilyje. Po kiek laiko Vytautą išgelbsti iš kalėjimo viena pasiaukojusi lietuvaitė, o Kęstutis tapo 1382 met. rugsėjo 25 d. nužudytas. O liaudis dėl nužudymo pasakoja: Išvykus Vytautui, Kęstutis niuriu veidu pa-

Šv. Maurikijus — pėstininkų globėjas

(Šventė rugs. 22 d.)

Kristaus mokslas Romos valstybėje ligi 313 metų buvo draudžiamas, krikščionių tikėjimas buvo laikomas baustinu nusikaltimu. Todėl plito tiksliai slapta. Kai tik ką apskųsdavo, kad jis krikščionis, tuojau suimdavo, teisdavo ir nubausdavo.

Š. Maurikijus.

Tačiau krikščionybė plito ir ketvirtame amžiuje pripildė visą imperiją: krikščionių buvo pilna kariuomenė ir net cėsoriaus rūmuose.

Iš tų laikų ir yra žinomas šventas karys Maurikijus (lotyn. Mauritius), Tebų legiono, mūsiškai pulko, vadas.

Pagal Eucherijaus Lyoniečio iš žmonių pasakojimų 450 metais parašyto veikalo „Passio Agaunensium martyrum“ (Agauniečių kankinių kančia), Romos kariuomenės Tebų legionas, iš 6600 vyrų, daugiausia krikščionių, kilimu iš rytų (legiono vardas nuo Egipto Tebų

miesto), atsisakė padėti persekioti krikščionis. Legiono vadais buvo Maurikijus, Eksuperijus ir Kandidas. Tada cecoriaus Maksimijono Herkulijaus įsakymu apie 300 mt. prie Oktoduro (Martigny) bei St. Moritzo (St. Maurice), dabar Wallis'o kontone Šveicarijoj, legionas iš pradžių buvo dešimtuotas, vadinamas, kas dešimtas vyras buvo nukautas, o paskum visas legionas sunaikintas. Tas įvykis vėliau buvo apsuptas pagražintais pasakojimais.

Tačiau pats įvykis tikras. Tam tikras skaičius karininkų (jų tarpe visi minėti trys vadai) ir kareivių buvo nužudyta (bene 303 metais) dėlto, kad ypač vado šv. Maurikijaus raginimu ir pavyzdžiu, atsisakė dalyvauti stabmeldžių aukų pamaldose.

Iš to tas senas Wallis'o kantone tų šv. kankinių garbinimas, nes 4-5 amžiuje Oktoduro vyskupas Teodoras St. Morise jų garbei pastatė bažnyčią — baziliką. O 6-me amžiuje prie jos įsikūrė Augustijonų vienuolynas.

Vėliau krikščionių kariuomenės pasirinko sau šv. Maurikijų pėstininkų globėju.

Jame matė karžygišką ištikimybę ir drąsos pavyzdį. Nes ištikimybė savo aukščiausiam pašaukimui, ištikimybė Aukščiausiajai Būtybei yra pagrindas bet kurios ištikimybės gyvenime. Kas neištikimas savo sąžinėje Dievui, tuo negalima pasitikėti. Kas išsigina Dievo, veikia išsigins ir tėvynės ir išduos savo draugus,

Šv. Maurikijaus šventė rugsėjo 22 dieną. Bažnyčios malda tai dienai tokia: „Suteik, meldžiame Tave, Visagalis Dieve, kad Tavo šventų Kankinių Maurikijaus ir jo Draugų šventadienė iškilmė mus linksmintų, idant jų gimimu (dangui) didžiutumės, kurių užtariais pasiremiame. Per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Amen.“

Kun. A. Sabaliauskas.

silieka besėdįs ant akmens grindų. Prie jo buvo pastatyta daug didesnė apsauga. Toji diena, prieš nužudant, buvo labai apsiniaukusi, ir perkūnas grūmojo žiauriems budeliams, Kęstučio kalintojams. Kai ėjo smaugti, budelius ištiko didžiausia nelaimė: trenkė apsiniau-

kęs dangus, supykęs Perkūnas, į beširdžius tarnus ir juos pavertė tik pelenų sauja. Taip sako liaudis. Vadinasi, ir ji baisiausiai buvo ir yra pasipiktinusi dėl mylimojo Kęstučio tragiškos mirties, kad budelius pasmerkia miriop.

Rimvydas.

¹⁾ Maironis. Kęstučio mirtis.

Kun. Kęstutis kryžiuočių nelaisvėje

Koks drąsus ir sumanus buvo kun. Kęstutis, parodo šie įvykiai. Dukart jis buvo patekęs į kryžiuočių rankas ir abukart laimingai paspruko.

1361 m. į Marienburgą — kryžiuočių sostinę — atvyko nauji svečiai: Brandenburgo margrapas, grafas Katzenellenbogen ir Henrikas iš Valdenso. Juos lydėjo dideli būriai ricierių ir kitų ponų. Visi jie alkani buvo žygių ir grobio. Visi traukė pasiausti Lietuvoj ir pamedžioti nieko nedėtų taikiųjų lietuvių.

Buvo po Velykų. Iš Galindijos ginkluotų vyrų rinktinė traukė Bielsko link, Paliesėj. Smarkios pavasario liūtys ir potvyniai be galo sunkino žygį. Vis dėlto pakeliui plėšė ir viską naikino, kiek pagalėdami. Narvės patvinimas galutinai pakeitė jų maršrutą. Jie pasuko pilies Ekersbergo tiesumu ir ten keletą dienų ilsėjos.

Henrikas Beler, dalį žmonių pasiėmęs, atsiskyrė nuo pilies ir pasuko Lötzenburgo link, turėdamas tikslą peržengti Lietuvos sieną ir vagčia įsiveržti į krašto gilumą. Tik staiga netikėtai pastebėjo lietuvių raitininkų pėdsakus. Išsiuntęs žvalgus patyrė, kad visai arti randasi Algirdas, Kęstutis ir jo sūnus Patirgas. Jų būrys susideda iš 500 raitininkų, ir visi jie medžioja girioje.

Anapus Nemuno, tarp Lietuvos ir kryžiuočių žemių, ilga juosta tęsiasi plati ir didžiulė giria, vadinama „Wildnis“. Ji buvo visai mažai gyvenama, laukinė. Daug joje buvo visokių žvėrių, paukščių. Be galo tiko medžioti. Bet drauge buvo ir pavojinga, nes dažnai pasirodydavo joje sargybiniai ar žvalgomieji kryžiuočių būriai. Tačiau Kęstutis, kaip nebijodavo giliai įsiveržti į kryžiuočių žemę, taip pat nebijojo į šią girią su nedideliu būreliu įjoti ir dažnai pamedžioti.

Henrikas Beler tiesiog apkvaišo, išgirdęs apie Lietuvos kunigaikščio medžioklę. Tuoju pranešė į Ekersburgo pilį ir prašė paspirties. Kryžiuočiai visai netikėtai užpuolė Lietuvos kunigaikščius. Įvyko kova.

Kova buvo smarki ir atkakli iš abiejų pusių. Medžiotųjų būrelis pradėjo trauktis, spaudžiamas daug didesnės priešų jėgos. Kunigaikščiai patys vieni jau gynėsi ir kovėsi su užpuolikais. Hanko iš Ekersbergo, matydamas, kad kun. Kęstutis, visiškai vienas, renka išblaškytus savo žmones ir drąsina į kovą, puolė jį.

Abu smarkiausiai susirėmė. Kęstutis ietimi buvo išmuštas iš balno ir nukrito. Tuoju apspito jį vokiečiai ir nusitvėrė. Patirgas, matydamas tėvą vokiečių rankose, kaip liūtas, šoko jį gelbėti. Jis prasimušė pro priešų būrį, bet susidūrė su kryžiuočių Henriku Hochbergu. Tasai išmušė jį iš balno. Bet čia suspėjo savieji, greit padavė kitą arklių ir plėšė išplėšė iš susirėmimo vietos ir iš vokiečių rankų, nes jau buvo patekęs. Jis ir Algirdas, šauniai besigindami, laimingai išvengė pavojaus.

Kęstutis likosi. Kryžiuočiai, sugriebę nepaprastą belaisvį, tučtuojau nuskubėjo į Prūsus. Mat, jie bijosi, kad tuoju nesivytų paskui juos. Kęstučio pagrobimas buvo laikomas kaip ypatinga Dievo malonė. Surištą belaisvį, stipriai saugomą tuoju nugabeno ordino didmeisteriui. Sunku apsaugoti, koks ordino buvo džiaugsmas ir šėlimas, kai išvydo savo rankose baisiausį ir pavojingiausį kryžiuočių priešą.

Su Kęstučiu elgėsi maloniai ir su pagarba. Jo kalėjimą požemiuose išklojo kilimais, kad uždengtų drėgnas rūšio sienas. Nors kalėjimą papuošė, bet stipri sargyba dieną naktį budėjo prie jo. Keletą savaitių sunkiai kentėjo ir ilgėjosi Kęstutis.

Vienas ordino tarnų atnešdavo jam maistą. Daugiau niekas prie belaisvio nebuvo prileidžiamas. Du kartu buvo atvykę Lietuvos pasiuntiniai. Bet veltui prašė ir maldavo paleisti savo kunigaikštį. Kryžiuočiai nė girdėti apie tai nenorėjo.

Vis dėlto nusišypsojo laimė. Tasai didmeisterio tarnas — didžiai jo mylimas jaunuolis, vardu Alfas ir savo kilme lietuvis — patarnaudamas kunigaikščiui ir trumpindamas jo vienumos valandas, išsikalbėjo apie savo tėvynę, brolius. Smarkiai sudrebėjo širdis Alfo krūtinėj: atsiminė ir pasiilgo savųjų. Kunigaikščio nelaisvė sukėlė pasigailėjimo ir tvirtą norą padėti išsivaduoti. Kalinys ir ordino tarnas apsvarstė būdus, kaip pabėgti. Tyliai ir slaptai abu pradėjo dirbti. Kunigaikščio rūsy buvo sienoj niša (įsikišimas), kilimu uždengta; toji siena, kur buvo niša, kaip tik stovėjo pagal pilies griovį, perkasą. Alfas surado reikalingų įrankių mūro sienai pralaužti. Iš lengvo ir atsargiai, kai naktį sargyba pasišalindavo nuo sienos, gremžė Kęstutis mūrą. Uždengtas kilimas patikimai slėpė tąjį darbą. Šiuokšles ir plytas išnešdavo Alfas, kai Kęstučio sargai pamaldoms išeidavo. Pati skylė ir pabėgimo reikalai jau pusiau buvo atlikti. Drąsus Kęstutis nepabūgo tokių priemonių griebtis, nors prieš krašte, kur buvo jis vienas, kur tvirta pilis jį saugojo, tūkstančiai pavojų galėjo grėsti. Kas jam pavojai, kad brangesnė buvo laisvė, Lietuvos reikalai ir jos likimas! Nelaisvėj jis skurdo ir kankinosi nerimo ir sielvartų graužiamas.

Štai jau viskas parengta. Alfas parūpino arklius, kopėčias ir tam tikrą apdarą. Apie vidurnaktį, imigio metu, išvertė Kęstutis likusią sienos dalį, nusileido į gilų griovį ir, Alfo padedamas, išsiropštė iš jo kopėčiomis. Tuoju persivilko vienuoliška suknią, apsiautė baltą apsiaustą su juodu kryžium ir užsidėjo kryžeivišką šalną. Jis ir ištikimas lietuvis užšoko ant geriausių arklių, kurie buvo paimti iš didžiojo komandoro arklidžių. Bokštų sargai atidarė vartus, kaip saviesiems ricieriams. Dieną naktį spaudė Kęstutis žirgą, kad greičiau pasiektų Mazovijos žemę. Susitikęs pakeliui kryžiuočių ricierių, gražiai pasi-

Kryžiuočių pilies sargyba.

sveikindavo, kaip savasis. Pasiėkęs Liebštadtą, arklius gražino didžiajam komandorui ir savo padėką pridėjo. Kelionės galą Kęstutis atliko naktimis, nes saugojos, kad neužkluptų besivejį. Dienomis slapstėsi pelkėse arba miškuose. Sunkiai plėšė sau kelią nežengiamuose miškų tankumynuose. Kryptį laikė pagal saulę ir medžių žievę. Daug vargo ir bado turėjo patirti. Dzevenčos upę plaukte perplaukė. Pagaliau pasiekė Mazoviją ir pateko pas savo žentą, kunig. Janušą, Danutės vyrą. Iš ten pargrįžo į Lietuvą, kur su didžiausiu džiaugsmu sutiko jį, kaip žuvusį ir gailiai apverktą.

Kryžiuočiai, perpykę, kaip pragaras, visais keliais išsiuntė savo būrius vytis, bet veltui. Netrukus susilaukė iš Kęstučio pašaipos laiško. Jame dėkojo didmeisteriui ir Marienburgo broliams už vaišingą priėmimą ir įspėjo, kad juos mokės geriau saugoti, jei kurį nors atsiųstų dievai į jo rankas. Kęstutis išbuvo nelaisvėj nuo kovo 12 d. ligi lapkričio 19 d., vadinasi ištisus aštuonius mėnesius.

Nesilsėjos Kęstutis pargrįžęs į savo kraštą. Tuo jau sušaukė vyrus ir skubėjo už nelaisvę padėkoti. Būdamas kalėjime gavo progos daugelį dalykų sužinoti. Gerai patyrė, kad ordinas nelabai apsisaugojęs Sūdavioj ir Galindioj. Kęstutis įsiveržė į Prūsus ir pasiekė Jahannisburgą. Čia paėmė miestą ir pilį.

Sunaikinęs apylinkes, nužygiavo prie Ekersbergo. Audringu puolimu paėmė šią pilį, igulą iškapojo, o pilį sudegino. Norėjo Kęstutis toliau dar žygiuoti, tačiau kryžiuočių ordinas visas savo jėgas jau telkė prieš jį. Gerai parinktoje vietoje buvo sustojęs pasislėpti, bet netikėtai užklupo kryžiuočiai ir šoko ant gurguolės. Lietuviai, visai nelaukę pasalos, iškriko ir leidosi bėgti. Kryžiuotis Werneris iš Windheimo pasivijo Kęstutį ir ietimi parmušė jo žirgą. Kuni-gaiktis nuvirto drauge su žirgu ir pateko po juo.

Vis dėlto vikriai susigriebė skydą ir ietį, pašoko ant kojų ir ietimi perdūrė Windheimo arkli. Tuo metu užgulo Kęstutį antras kryžiuotis, bet tojo arklys suklupo ir išmetė raitelį iš balno. Tik vėl pašoko Windheimas ir, ant kelmo stovėdamas, visa jėga užsimojo kalaviju. Geri šarvai išgelbėjo Kęstutį nuo mirštamio smūgio.

— Liaukis! — suriko Kęstutis, užsidengdamas ir iš visų pusių spaudžiamas.

— Argi neprivalau pagonims keršyti! — atsakė Windheimas ir vėl kirto kalaviju.

— Liaukis! — pakartojo Kęstutis: — aš esu Kęstutis. Paleisk mane — brangiai atmokėsiu.

— Tavo dovanų man nereikia! Mano valdovai daugiau man per vieną valandą, negu tu visą amžių.

Tuo tarpu pavyko Kęstučiui sugauti paduodamą naują žirgą ir pasprukti. Bet vėl netrukus apsupo jį iš visų pusių, kai buvo sustojęs ir norėjo išgelbėti jauną savo kari, sunkiai sužeistą. Visu atkaklumu užpuolė Kęstutį tas pats Windheimas ir kiti kryžiuočiai. Suėmė ir antrą kartą nusivarė į nelaisvę.

Kokiu būdu dabar išsivadavo, žinių neturime. Patys kryžiuočiai to suprasti negalėjo — ilgai sau galvas laužė ir vienas kitą įtarinėjo. Ilgai Kęstučiui sekėsi, Laimės deivė rūpestingai jį saugojo ir globojo Lietuvai. Didžiausių pavojų Kęstutis nebijojo ir nevengė: tvirtai pasitikėjo savo drąsa, sumanumu ir likimo lėmimu.

Po metų

Dar gerai atsimenu, kai, pirmą kartą apsivilkę karišku munduru, šypsodamiesi žiūrėjome vienas į kitą. Gal dėl to, kad tie mundurai buvo per platus ir bent kiek apglamžyti, gal, kad per daug vienas į kitą buvome panašūs.

Atsimenu vieną naktį, kai mus dešimtį — vienos klasės draugų — abiturientų, per ūkanuotus rudens laukus nešė traukinys į vieną provincijos miestą, kur turėjome pereiti naujokų apmokymą. Po to... karo mokykla. Graži, žibančiom sagom kar.-aspirantų uniforma, balti diržai ir pirštinės.

Greit ir tvirtai veržėsi į priekį traukinys, piaus-tydamas sidabrinį rūką. Dar tvirtiau veržėsi mūsų mintys į tą nežinomą gyvenimą. Fantazija perplėsdavo skiriančią uždangą.

Nuotaika buvo gera. Vagono kupe plyšo nuo dainų. Kalbėjome gyvai ir atvirai, kaip kalbasi klasės draugai per laisvą pamoką... Tik 1 val. nakties pasiekėm vietą. O kitą dieną kariškas munduras, kariškas davynys ir tu — kariškas žmogus!..

Kareivinių tvarka, rikiuotė, statutai ir kariška drausmė. Viskas pagal programą — pažymėta valandom ir minutėm. Pirmom dienom lyg nuobodu, jauties suvaržytas. Visu smarkumu reiškiasi pilietiš-kumas, kas kariškių tarpe greit pastebima. Bet diena po dienos vis giliau išitrauki į tą gyvenimą ir pajunti, kad kitaip negali būti.

Bematant prabėgo du mėnesiai. Atėjo laukiamas laikas. Buvo naktis, kai atvykome į A. Panemunę. Purkšnojo rudens lietus. Karo mokyklos rajone trijų aukštų fligeliai su šimtais degančių langų. Vyresniojo ir jaunesniojo kurso kariūnai — puikūs vyrai! Atkreipė mūsų visų akį.

Čia kitoks gyvenimas, negu pulke. Savo pareigų žinojimas, jų sąžiningas pildymas ir geležinė drausmė — kariūnų privalumai, kuriais jie iš pirmos dienos jau užsirekomendavo. Būdami mūsų viršininkais, ir iš mūsų to reikalavo. Daug ko išmokome iš savo viršininkų-kariūnų. Dar daugiau išmokome per teorijos pamokas iš savo lektorių, kurių kiekvienas geras savo dalyko žinovas. Sužinojome daug naujų dalykų. Prabėgo ruduo, žiema, pavasaris.

Pagaliau atėjo laikas teoriją pritaikyti praktikoje. Išvažinėjome į pulkus atlikti stažą. Iki šiol mes turėjome viršininkus, kurie mums įsakinėjo, mumis rūpinosi. Pulke atsidūrėm jų pareigose. Kas iš karto ne taip jau lengva, kaip atrodo.

Nors trumpai, perėjome visas pareigas — pradedant skyrininkais ir baigiant būrio vadais. Gavome progos įvertinti gautas karo mokykloje žinias. Be to, daug žinių parsinešėm išbuvę 6 savaites poligone.

Vadovavome mažesniems padaliniais, stebėjome jų veikimą. Mokėme ir patys mokėmės. Stebėjome stambesnių padalinių veikimą. Susidūrėm su įvairiom ginklų rūšim. Pamatėm visokių kautynių ir visokių aplinkybėse.

Apkasai, tankai, aviacija, artilerija, kavalerija, — žodžiu, panašu į tikras kautynes. Tas visai atlygino už neišmiegotas kartais naktis, saulės išgertą prakaitą, dulkių nugriaužtą veidą.

Pašėlusiai greit bėga laikas, kaip lauko vėjas, kaip žalia jaunystė! Baigiasi 3 mėn., kai mes pulke. Baigiasi stažas. O, rodos, taip neseniai skambėjo mūsų

VII-oji kariūnų aspirantų laida

Kariūnai aspirantai baigė karinę tarnybą. Vyriausiojo mūsų vado J. E. Respublikos Prezidento aktu jie pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį ir paleisti šio mėnesio 15 dieną į atsargą.

Kariūnų aspirantų išleistuvių dieną karo mokykloje buvo jaučiama šventadieniška nuotaika. Niekas tuo kartu nebegalvoja apie kasdienę darbų tvarką, niekas kuopų nerikiuoja užsiėmimams. Net ir kariūnai, būsimieji aktyvės karo tarnybos karininkai, ir tie užsikrečia savotišku džiaugsmu. Išeinančius į atsargą kolegas palydi visa karo mokykla, iškilmingai ir draugiškai.

Apie dešimtą valandą pradėjo rinktis į iškilmes svečiai. Atvyko krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis, vyriausiojo štabo viršininkas gen. leit. Kubiliūnas, atskirų kariuomenės dalių vadovybė. Iškilmės buvo pradėtos pamaldomis karo mokyklos salėje. Erdvi salė prisikimšo sausai — šalia vienas kito sustojo jaunučiai būsimieji atsargos karininkai, rimti, visko matę, ne vieną šiurpią valandą kovose pergyvenę, patyrę, žili karo vilkai, vyresnieji ginklo draugai. Visi klausė pamaldų. Didingai skambėjo salėje orkestro grojamos religinės melodijos. Nuo sienų ramūs žūrėjo barzdoti kunigaikščiai. Rodos, jie sekė šį gausų būrį savo palikuonių ir džiaugėsi, kad jie eina tais pačiais keliais, kuriais ėjo jie patys. Rodos, jie didžiavosi, kad tauta, keliems šimtams metų pralinkus, ugdo sūnus, gyvenančius tais pačiais idealais, kuriais gyveno ir jie. Jie lyg laimino šiuos, kad

neužmiršo praeities, kad tėvynės meilę ir darbą jos labai stato aukščiau už viską.

Yra gyvenime momentų, kurie palieka gilaus įspūdžio ir būna amžinai neužmirštami. Toksai vienas momentas karių gyvenime, tai paskutinis atsisveikinimas su viskuo, su ta aplinkuma, kurioje teko praleisti kelioliką mėnesių, su draugais, su vyresniaisiais, su griežta, tačiau būtina ir tapusia sava tvarka. Kiekvienas amžinai atsimena paskutinius vadų žodžius ir nuotaiką, kuri apima grįžtant į paprastą gyvenimą, atsimena tą, lyg liūdesį, kurį pajunta skirdamasis su draugais, su kitais tos pačios buties dalininkais.

Kariūnų veiduose galima buvo

pastebėti džiaugsmą, ir nesunku suprasti, kodėl jie džiaugėsi. Keliolika mėnesių rimto ir intensyvaus darbo neliko be vaisių. Kiekvienas jų jautė, kad išeina iš šių raudonų mūrų kitoks, negu atėjo. Kiekvienas jautė, kad čia būdamas pažino gyvenimą, įgavo jėgų, patvarumo ir energijos, kad tapo tikru žmogumi, kuriam gyvenime daug lengviau prasimušti į šviesesnę ateitį, negu kitam kuriam. Tačiau be šio, kiekvienas jų pažino, kas yra jam tėvynė ir kas jis tėvynei. Be asmeniškios naudos, jis čia įgijo ir ypatybių, kurios brangintinos kiekvienam geram valstybės piliečiui. Čia jis išmoko mylėti tautą, o svarbiausia — jis čia išmoko kaip reikia valstybę ginti, pavojui gresiant.

Kar. asp. VII laidos iškilmės: viršuje kr. aps. m'n. pulk. Giedraitis priima kar. asp. parada, apačioj — draugiškas atsisveikinimo momentas. Šulco foto.

sų pirmos komandos. Neįprastos, nepakankamai tvirtos. Dabar jau visai kitokios.

Mūsų tikslas — pasiruošti į atsargos karininkus. O tam neužtenka gero noro, reikia suprasti savo uždavinį, reikia pasiryžimo ir darbo. To daugumai kar. aspirantų netrūko. Suprantama — jei ne šiandieną, tai rytoj mūsų tėvynės reikalai gali pašaukti prie ginklo.

Tad iš savo pasiruošimo reiks duoti apyskaitą ne tik savo viršininkams, bet pačiai tėvynei, kuri yra mūsų motina ir griežčiausias teisėjas.

Baigiasi stažas pulkuose. Greit paliksim kareivius, su kuriais per 3 mėn. spėjome susigyventi, vieni kitus suprasti. Kartu darėme žygius, puolimus, atakas. Kartu džiaugėmės pāsisekimais. Sudiev, vyrai! Gal už metų, gal už dviejų, gal daug anksčiau... susitiksime prie Vilniaus vartų.

Rugsėjo 1 d. visi kar.-aspirantai grįžta į karo mokyklą. Nelengva bus skirtis su ja, su draugais, kuriuos vieną nuo kito teskyrė lovos platumo tarpas. Bendri kazematai, gimnastikos salė, skaitykla, klubas mus suartino. Mes jaučiamės savi, ypač tie, kurie vienam pulke atlikome stažą.

Dalis kar.-aspirantų paliks kadriniais kariūnais. Dar 1 metai — ir bus jaun. leitenantai! Antri, baigę karišką tarnybą, stos į universitetą tęsti pradėtą mokslą. Treti grįš į savo tarnybas. Žodžiu, po metų perstogės jų gyvenimas atsistos į senas vėžes. Bet netenka abejoti, kad tie metai gyvenime paliks neišdildomą žymę.

Mes liksime ginklo draugai. Bendras karo mokyklos auklėjimas ir gyvi tėvynės reikalai jungs mus nenutraukiama plieno grandimi!

Jon. Rūstulis.

RYGOS KONKŪRAI

Rugsėjo 9 prasidėjo ir 13 pasibaigė V-ti tarptautiniai Rygos konkūrai. Konkūruose dalyvavo latviai, estai, lenkai ir vokiečiai. Konkūrus organizavo Latvijos Kariuomenės Arklių Sporto klubas, kurio vyr. rėmėjai (protektorius) yra Latvijos Prezidentas. Mes čia sustojame ties charakteringais konkūru momentais.

Konkūrai prasidėjo kliūtinėm lenktynėm „Prezidento taurėi“ laimėti, kur dalyvavo tik latvių geriausi greitinininkai. Prizą galutinai laimėjo Vidzemės artilerijos pulko ltn. Gulbis su arkliu „Datums“ (2500 m. distanciją atjojęs per 3 min. 30 sek.).

„Rygos miesto taurėi“ laimėti rungėsi 48 arkliai (11 estu, 12 lenku, 6 vokiečių ir kiti latvių arkliai). Prizą laimėjo vokiečių civilis jodikas F. Gude su kumele „Cordela“. (iš Isručio „Turnier Schule“). 2 ir 4 vietą laimėjo lenkai, o trečią taip pat vokiečiai.

Latvių puskarininkių lenktynes laimi karin. pavaduotojas Bormanis (Vidzemės artil. pulko) (1800 m. distanciją nujojęs per 2 min. 25 sek.).

„Vikrumo konkūre“, kuris vyksta įvairiom, staigiom lauzytom kryptim, kur reikia nugalėti 10 kliūčių, ir 3 m. pločio griovį. 1, 2 ir 3 vietas laimi lenkai, 4 estai ir 5 latviai (visi be taškų skaičiaus, tik su laiko skirtumais) paskutinė 5-oji vieta be prizo).

Pirmos dienos konkūrai dėl tamsos nutraukiami. Antra diena be kitų vyko šaulių konkūrai. Reikėjo nugalėti 12 kliūčių iki 1,10 m. aukščio ir iki 1,40 m. pločio, bet šauliams vis dėlto jis buvo sunkokas, nes nė vienas šaulys nenugalėjo be taškų skaičiaus (Laimėjęs pirmą prizą turėjo 10 taškų) Latvijos arkliams arklių karininkų konkūre buvo 12 kliūčių iki 1,25 m. aukščio ir iki 1,80 pločio. (Konkuravo 25 karininkai, baigė konkūrą 11, kitiems reikėjo išeiti). Svarbiausias antros dienos buvo karo ministerio gen. Balodžio prizas. Reikėjo nugalėti dviejų plotų kliūtis: viename 15 kliūčių iki 1,30 m. aukščio ir iki 1,80 m. pločio, antrame 7 kliūtis iki 1,40 m. aukščio ir iki 2,00 m. pločio. Taškų skaičiai išskaičiuojami iš abiejų plotų. Čia visas 4 vietas laimėjo lenkai, kurie dėl vietų tarpusavy nekonkuravo.

Trečią konkūrų dieną buvo „kariuomenės prizo“ („Armijas balva“) konkūrai. (Prizo vertė 1200 ls.). Konkūravo kiekvienos valstybės 6 arkliai, kuriems reikėjo nugalėti 6 kliūtis 1,4 m. aukščio ir 1,8 m. pločio. 1 ir 6 vietas laimėjo lenkai, 2 estai, 3 ir 4 latviai ir 5 vokiečiai. Tą pačią dieną vyko ir kariuomenės vado gen. Penikio prizo laimėjimas, kur reikėjo nu-

galėti 6 barierus (barierinis jodimas), kurių pirmykštis aukštis buvo nuo 1,00 — 1,40 m. Su 10,5 m. tarpais. Čia laimėjo 1 ir 4 vietas lenkai, 2 ir 3 latviai ir 5 vokiečiai. (Konkuruojant paskutinis barieras buvo pakeltas iki 1,80 m., kuris nebuvo nė vieno nugalėtas).

Paskutinę vyko „Tautų taurės“ konkūrai — kariuomenės Arklių Sporto klubo pereinamoji dovana, kurią pereitais metais buvo laimėję lenkai. Sąlygos: laimėti 2 kart iš eilės Rygos konkūruose. Kiekvieną valstybę atstovavo 4 raitininkai ir gautas taškų skaičius buvo bendras visai komandai. Čia laimėjo 1-mą vietą lenkai (56 taškai), 2 — vokiečiai (96 taškai), 3-čią latviai (117 taškų) ir 4-tą estai (132 taškų). Tokiu būdu „Tautų taurė“ galutinai laimėjo lenkai. Tuo paskutiniu svarbiausiu konkūru Rygos konkūrai ir pasibaigė.

Kaip matyti ir šiais metais visus pirmuosius prizus laimėjo lenkai (be „Rygos miesto taurės“) Jų atvažiavę buvo daugiau negu pernai. Lenkų équipe (pamaina — grandis — komanda) sudėtis jau pažįstama iš pereitų metų Rygos konkūrų. Be to, jų daug konkuravota Europoj ir kitur (Amerikoj). Latviai tai nuolat pažymi ir pasiteisina.

Iš naujų Rygos konkūrininkų yra vokiečiai. Iš Isručio „Turnier Schule“. Jie turėjo gerų arklių ir jų tanpe net garsių vardų („Ben Hur“, Trakemų veislės, 1929 m. laimėjo prizus tarptautiniame konkūre).

Latviai ir estai ypatingu pakeitimu savo arklių sudėty neturėjo.

Pernai mes buvome sustoję ties Rygos konkūrininkais (be vokiečių, kuriuos matėm Isruity). Savo sprendimų padaryti susilaikėme. Kas kaltas, jei nepasiseka: arkliai ar jodikai? Šiais metais mes daugel atvejų sutinkame su latvių raitininkų išvedžiojimais („Latvijas Kareivis“ 200 (3680) Nr.) kur sakoma, kad raitininko sėdėseną turi būti neištemptai laisva ir visados darni su arklio judesiais. Tai iš esmės nusakyta pagrindinė taisyklė, nuo kurios pareina ir laimėjimų žymiausias skaičius. Čia prie progos reikia pažymėti, kad šiais metais kažkaip mažiau pasisekė estams (nors jie turi vieną 2-į prizų), nors pernai buvo momentų, kada jie gražiai konkuravo su lenkais („tautų taurės“ konkūre). Šiais metais Taline įvyksta V tarptautiniai konkūrai (16, 17 ir 18 rugsėjo), kur dalyvauja latviai ir lenkai. Kaip ten klosis — pamatysime.

Ir šiais metais Rygos konkūrai buvo apėmę visas jodimo sporto sritis (raitieji šauliai ir policija, Latvijos arkliai, rikiuotės arkliai, įvairūs žaidimai, Latvijos senovės raitininkų atvaizdavimas (dekoratyvė pusė). Be to, reikia pažymėti, kad Rygos hipodromas susilaukė didesnio sutvarkymo ir kliūčių įrengimo. Bet kliūtys daugiausia klasiškųjų konkūrų pobūdžio.

Kpt. Žlabis.

Aišku, kiekvienas džiaugiasi, matydamas, kad laikas nebuvo veltui sugaištas, kad laikas davė neapsakomos naudos.

Pamaldos baigėsi, užgeso žvakės, nutilo kilnios religinės melodijos. Vienas iškilmių punktas buvo baigtas.

Kariūnai aspirantai, lyg audra, išsiveržė pro duris iš salės ir išsirikiavo aikštėje, išsirikiavo paskutinį kartą. Orkestrui griežiant. „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenu-rimsim“, buvo išnešta vėliava. Gerbdami ginklu, išmeigę akis į šį visų idealų simbolį, atsisveikino apleidžią kariuomenės eiles kariūnai aspirantai, kiekvienas mintyje su ja, pasiryždami, tik pirmam gaudui pasklydus po šalį, mesti viską ir susirinkti jos pavesyje bet kuriam žygiui.

Aikštėje buvo perskaitytas Vyriausio Vado aktas, krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis pratarė žodį, primindamas kuriuo tiks-

lu jie čia susirinko, ką per tuos kelius mėnesius laimėjo ir kas jų laukia gyvenime, koksai darbas ir pareigos laukia ateity. Kariūnai aspirantai, jau atsargos karininkai, rimtai išklause paskutinių savo vieno viršininko žodžių, giliai juos įsidėjo į širdis ir, lyg prisizadėdami nenutolti nuo pamiltų tarnybos metu idealų, sugiedojo Tautos himną.

Paskui iškilmės maršu visi pražygiavo paskutinį kartą pro estradą. Visi trys šimtai atsargos karininkų — pėstininkai, kavaleristai, artileristai, technikos dalių, sanitarijos.

Tai buvo tuo kartu paskutinis viešas pasirodymas, atsisveikinimas su savo viršininkais, atsisveikinimas laikinas, trumpam gal momentui. Valstybė ir tauta jų reikalinga, o momentas, kad vėl tėvynės reikalai gali pašaukti juos, gal netoli. Žinoma, tuomet bus kitos aplinkybės ir kitoniškas darbas.

Galų gale jau draugiškoje nuotaikoje praslinko paskutinė minutė, paskutinis atsisveikinimo momentas prie vyno taurės.

Ir šiandieną jie išsiskirstė kiekvienas sau, po visą plačią Lietuvą. Šiandieną jie nebenešioja uniformos, šiandieną iš pažiūros jie, kaip ir visi žmonės. Tačiau jų širdyse glūdi pareigos supratimas, ir tėvynė šiandieną jiems aukščiau už viską.

Draugiška šneka.

Šeno foto.

ALIENO SPARNAIS

Lietuvos Aero klubo Hollyvude.

Penktadienį IX. 16 dieną Lietuvos Aero klubas sukviėtė žurnalistus, kuriems buvo parodyta dvi savo gamybos filmos „Anbo IV“ ir „Paukščių keliais“. Ir viena ir kita filma gausiai susirinkusiems žiūrovams labai patiko. Kai kuriose vietose net buvo plojama. „Anbo IV“ filmachronika vaizduoja kaip lėktuvas „įeina į gyvenimą“. Nuo pat užgimimo iki galutinio apšarvavimo susirūpinusiu žvilgsniu lydi jį konstruktorius (pulk. Gustaitis). Tik visapusiškai jį išbandęs pasiryžta leisti krikštyti. „Anbo IV“ nufilmuota meniškai ir techniškai labai gerai. Kita filma „Paukščių keliais“, kuri ėjo kaip „premjera“, jau turi scenarijų, siužetą, artistus, režisūrą ir operatorius (kurie nesirodo). Skanaus žiūrovo juoko lydymas vyksta artisto pirmas skridimas. Gražūs Kauno ir apylinkių vaizdai iš lėktuvo mirga lekia pro šalį, ir žiūrovas lyg pats dalyvauja skridime. Visi filmos dalyviai, nors nevartoję jokių grimų ir negavę honorarų (taip pabrėžta įvade), atrodo labai fotogeniški ir žiūrėdamas į juos (V. Orantą, P. Almantą, lakūną Mikėną, prof. Žemaitį) užmiršti jų kasdienę visuomenės būseną, tetai tik filmos herojus.

„Paukščių keliai“ perdėm propagandiška filma ir tenka džiaugtis, kad Lietuvos Aero klubas panaudojo savo idėjoms skleisti tokią modernišką priemonę kaip kino. Ypatingai malonu, kad visa filma pagaminta savo jėgomis Aviacijos foto laboratorijoje. Nuotraukas darė mjr. Jablonskis ir kpt. Morkus, pozityvą — av. viršila Timukas, scenarijų parašė, režisavo ir montavo Petras Babickas. Be žurnalistų, į filmos premjerą atsilankė aviacijos viršininkas pulk. Pundzevičius, Vyriausio štabo spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas pulk. Šarauskas, Aero klubo pirm. prof. Žemaitis, pulk. Gustaitis, filmų cenzorius p. Bieliūnas, daug aviacijos karininkų ir karių.

Po seanso Aero stoty įvyko kukli arbatėlė, kurios metu buvo gyvai dalomasi filmų išpūdžiais. Girta Aero klubas, kuris, palyginti per labai trumpą laiką, sugebėjo surinkti 17,000 prijauniančių narių. Pažadėta spaudos parama šio rudens laikai, per kurią manom vėl pritraukti keletą dešimčių tūkstančių narių, juoba, kad susidomėjimas aviacija Lietuvoje yra labai didelis. Bravo Aero klubas!

Alba.

Trečioji civilinių lakūnų grupė jau baigė savo išleidžiamuosius egzaminus.

Trečioji Lietuvos aero klubo civilinių lakūnų grupė jau baigė savo išleidžiamuosius egzaminus civilinio lakūno-piloto laipsnį įgyti. Išlaikę egzaminus, gauna tarptautinį civilinio lakūno - piloto liudijimą, kurį išduoda Lietuvos aero klubas FAI (Federation Aeronautique Internationale) vardu, ir civilinio lakūno ženklą. Per egzaminus buvo įvairių reikalavimų, k. a.: pakilti iki 2000 metrų aukštumo ir išbūti ten pusę valandos, atlikti keletą „aštuoniukių“ (8 — formos posūkių), pasikelti ir „be gazo“ nutūpti tam tikroje pažymėtoje vietoje.

Egzaminai prasidėjo rugs. 14 d., o baigėsi 18 d. Kol kas egzaminus išlaikė trečiosios laidos mokiniai: Juodis Vaclovas, Krygeris Juozas, Puras Kazys ir Tomkevičius Vaclovas. Mokinės - lakūnės, panelės Jautokaitė ir Liorentaitė, laikys savo egzaminus kiek vėliau.

„Bombardavo“ motorlaivius.

Rugsėjo 18 d. per L. jacht-klubo dešimtmečio minėjimą, LAK lėktuvas „bombardavo“ miltų maišeliais greituosius, lekiančius iki 45 km/v. jacht-klubo motorlaivius. „Anbuku“ skrido leit. Mikėnas (mūsų geriausias lakūnas) ir ką tik išlaikęs egzaminus civ. lak. - pilotas K. Puras. Lėktuvas visai žemai, iki 3—4 metrų „nuspaudęs“, prisiartindavo prie valtelių, ir p. Puras išmesdavo valgomųjų miltų „bombą“ po 0,5 kg kiekvieną. Maišeliui krentant, pasirodydavo balta „dūmų“ juosta, o jam pataikius į valtį ar vandenį, įvykdavo tikras „sprogimas“. Iš viso buvo išmesta apie 20 „bombų“, iš kurių 3 pataikė. Buvo labai sunku taikyti, nes „bombos“ visai lengvos ir vėjo nenešamos nuo taikinio. Be to, ir pats prisitaikymas „bombarduoti“ buvo tiesiog negalimas, nes lakūnas, skridamas taip žemai, turėjo daugiau sekti kaminius, stiebus, vielas ir k., o ne laivelį, kuris, plaukdamas „zigzagais“, nesidavė gerai prieiti. Toks drąsus „bombardavimas“ galėtų duoti gerų rezultatų tik ant lygaus ežero, bet ne ant Nemuno, kur yra tiek daug pavo-

vingių kliūčių lėktuvui žemiau nusileisti. Tačiau, vieną valtį, greitąją „Vestą“ (p. Mogiliausko), vis dėlto pavyko sunaikinti: į karbiuratorių pateko miltų ir motoriukas nustojo veikti.

Po „bombardavimo“ ir „priešo sunaikinimo“, leit. Mikėnas nukonkuravo jacht-klubo šokikus ir plaukikus, nes visos publikos akys buvo nukreiptos ne į juos, o į gražiausiomis figūromis viršum publikos galvų besivartojantį „Anbuką“.

Statosi angara.

Aukštesniosios technikos mokyklos aviacijos būrelio sklandymo mokykla stato sau Petrašiūnų smiltyne didelį medinį angarą, kuriame tilps 4 sklandytuvai. Angarą stato patys mokiniai ir statyba bus baigta jau apie rugs. 25 d. Bendrai, sklandymo mokykloje darbas dabar eina pilnu tempu. Prieš pietus angaro statyba, po pietų — sklandymai, o keletas mokinių ten pat smiltyne (palapinėje) pasiūkia nakvoti. Manoma iki žiemos baigti sklandymo mokslą net iki A ir B laipsnio (išsilaikyti ore 30 sek. ir atlikti įvairius posūkius), o C laipsnį (išsilaikyti ore 5 min. ir pasikelti viršum starto vietos) mokiniai įgys kitais metais Nidos kopose.

Antroji sklandymo grupė.

Sklandymo mokykla pasiryžo įsteigti ir antrą mokinių — sklandytojų grupę, nes ji turi dabar 4 sklandytuvus. Įsirašyti visi gali Lietuvos aero klube (Nepriklausomybės aikštė 2). Įstojimo sąlygos tos pačios, kaip ir į pirmą grupę. (Žiūr. „Kario“ 33 nr.).

Ekskursija į Rasytę.

Kaip pernai Lietuvos aero klubas, taip pat šiemet ir sklandymo mokykla ruošia ekskursiją į vokiečių sklandymo mokyklą Rasytėje, Kuršių Neringoje. Ekskursija bus labai įdomi, nes bus galima pamatyti ne tik mokomuosius sklandymus, bet ir įvairius senųjų prityrusių sklandytojų sklandymus.

Manoma važiuoti garlaiviu „Vilnius“. Ekskursija truks 2—3 dienas ir apsieis kiekvienam apie 30 litų. Smulkesnių žinių galima gauti sklandymo mokykloje Petrašiūnų smiltyne (kasdieną po piet nuo 3 iki 6.30 val.) arba Lietuvos aero klube.

LAK biblioteka.

Lietuvos aero klubas turi gan gerą aviacinę biblioteką. Yra įvairių aviacijos žurnalų prancūzų, vokiečių, anglų, italų ir ispanų kalbomis, ir visa eilė knygų iš aviacijos srities. Knygos ir žurnalai duodami kasdien klubo darbo valandomis visiems klubo nariams ir šiaip susidomėjusiems asmenims (su rekomendacija). Plačiau apie tą biblioteką bus, tarp kito, parašyta specialiam „Bangu“ žurnalo aviaciniam numery, kuris bus išsiuntinėtas visiems aero klubo prijaunantiems nariams.

Oro torpeda.

Dabartiniu metu Vakarų Europoje aktualiausias klausimas virto Amerikoje gyv. inž. Barlovo oro torpeda. Anglų spaudos pasaulis daug rašo apie patį inžinierių ir jo padarytą išradimą. Barlovas jau nuo seniai žinomas kaip sprogstančių medžiagų specas. D. karo metu jis tarnavo Amerikos J. V. kariuomenėje ir buvo daug ginklų patobulines. 1918 m. Barlovas įteikia vyriausybei oro torpedos projektą. Koks tas projektas? O toks, kad torpeda yra lėktuvas, kuriam nereikalingas pilotas. Torpedą turėjo valdyti telemašinos ir raketos. Skridimas parėjo nuo raketų sproginėjimų, kurios, būdamos įtaisytos torpedos gale, tam tikru laiku iššaudavo.

Barlovo projektas tuomet buvo peržiūrėtas, bet nebuvo priimtas dėl kai kurių trūkumų. Pirmiausia: torpedos kryptis; kas gi galėjo užtikrinti, kad vietoje Berlyno, torpeda neišsprogdins Paryžiaus ar kito miesto.

Barlovas nenusiminė ir savo išradimą tobulino. Ir štai po 14 metų jis vėl sviedžia šį baisų ginklą į valstybių tarpą, sukrėsdamas visą pasaulį. Dabar jo torpeda skrenda 1500 km., be to, labai tiksliai, kad nukrypimas nuo tikslo gali būti ne daugiau kaip 2 km.

Dabar J. Amerikos V. sutiko išradimą nupirkti, bet inž. Barlovas atsisakė jį parduoti tautai, kuri šį baisų ginklą nori pavartoti kaip karo priemonę. Jis sakosi, kad oro torpeda išrado ne karui, bet prieš karą ir tiki, kad prieš šį ginklą turės nusiginkluoti visas pasaulis. Barlovas savo projektą pasiūlė Rusijai.

Kiek visam tame yra tiesos, sunku pasakyti, bet matyti, kad kažkas yra atsitike.

Skautas Vlkrs.

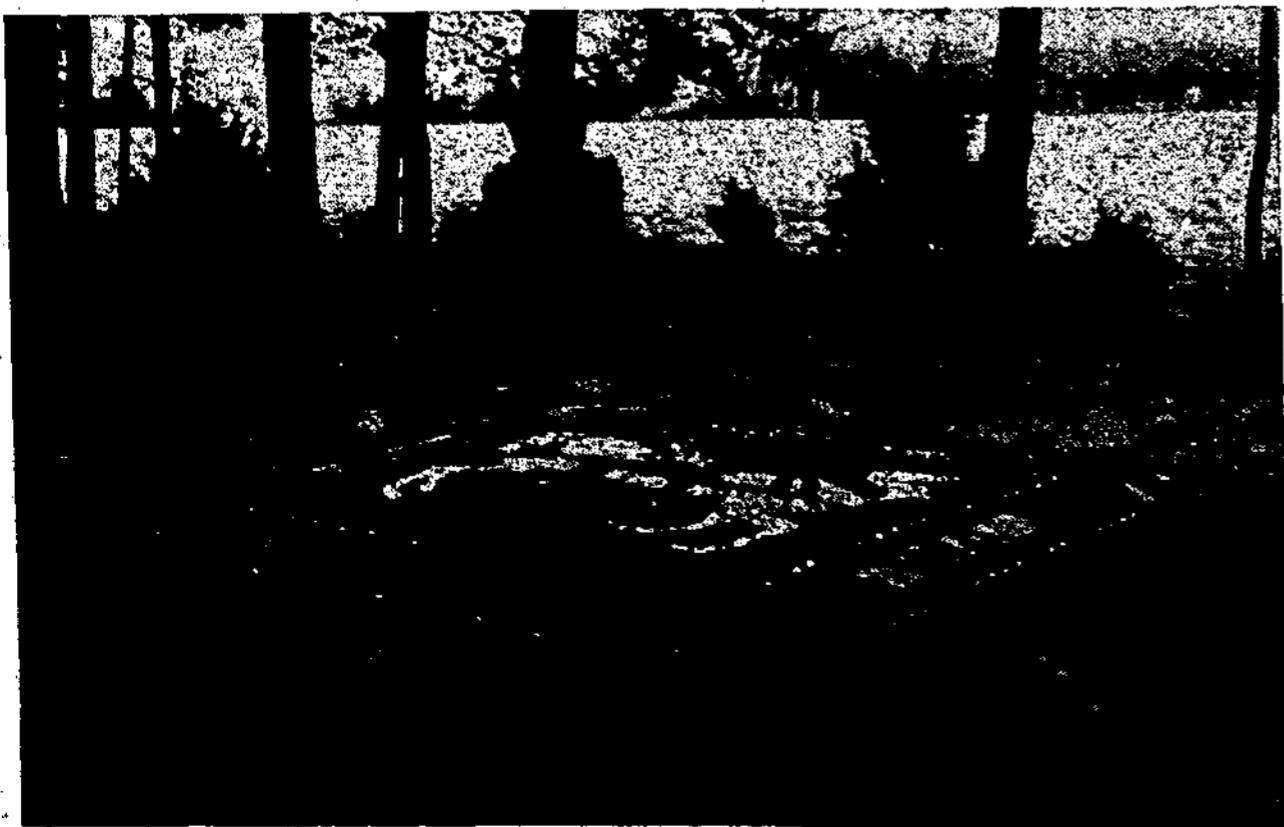

Stovyklų padabinimai

Kiekvieną vasarą tam tikram laikui mūsų kariai išvyksta į stovyklas, poligonus. Ten, gamtoje begyvendami, atlieka manevravimą ir visokius kariškus pratimus. Be karių, į vasaros stovyklas dar išvyksta šauliai ir skautai. (Šią vasarą šauliai surengė pirmąją savo stovyklą Alytaus miškuose): Visų rengiamos stovyklos — praktiškos mokyklos, tai žiemos metu įgytų teorijos žinių pritaikymas, naturalėse sąlygose įvairių uždavinių atlikimas. Todėl tos stovyklos ne tik patiems dalyviams, bet ir plačiajai visuomenei yra įdomios ir laukiamos. Tai parodo tie gausingi svečių apsilankymai į stovyklas, pradedant aukščiausiais mūsų valstybės vyrais, baigiant eiliniausiais piliečiais.

Šiuo savo straipsneliu tenoriu atkreipti skaitytojų dėmesį į vieną labai charakteringą, visoms stovykloms bendrą, reiškinį — tai stovyklų padabinius. Ir kariuomenės, ir skautų, ir šaulių stovyklos, be visų įsirengimų, kurie teikia jos gyventojams didesnio ar mažesnio patogumo, turi dar ir estetinį reikalavimą patenkinančių pastatų, įtaisymų. Tie įtaisymai — tai įvairių įvairiausių padabinių.

Iš stovyklas lankiusių žmonių ne kartą tenka išgirsti pasigėrėjimo žodžių apie nepaprastai gražius, sumaniai išdėstytus, tautiškus ornamentus, lietuviškų juostų audinius, įvairius ženklus, siluetus, raštų vingius, mozaiką, atvaizdus, gamtos vaizdelius, diagramas, parašus bei antraštes ir t.t. Tai plokštumoje. Išnaudojant erdvės matavimą, matai įrengtas piliis, bokštus, piliakalnių modelius, įvairias skulptūras — žymiųjų mūsų žmonių ir kunigaikščių biustus, pastatytus didžiulius, lyg triumfo arkos, vartus, gražiausiai įmančiausiai išvedžiotas tvoreles takelių pakraščiais ar skiriančias vienos palapinės rajoną nuo kito, piramides, kūgius, vazas ir d. Ir visa tai padaryta iš paprasčiausios, nieko nekaštuojančios, gamtoje randamos, medžiagos. Sumani gamtos draugų akis

Gražus papuošimas kariūnų stovykloje poligone. Mozaiškai padarytas karo mokyklos ženklas; už jo k. m. Šefo biustas.
Ratnerio foto.

(kaip gi gražiai tinka gamtos draugų vardas stovyklų gyventojams) suranda įvairiausių spalvų ir kai kurių spalvų net kelis tonus atspalvių įvairiems padabiniams pagaminti. Čia tarnauja įvairiaspalvės samanės, daugiaspalvis smėlis, įvairiaspalviai ir įvairiaformiai visokeriopo didumo akmenys, akmenėliai, juodžemis ir įvairiaspalvis molis, šlynas, sveikos ir grūstos (maltos) plytos, grūstas žerutis, forminės ir grūstos durpės, grūsta kreida ir anglis, velėnos, upių ir ežerų gyvių kiautukai — kaušeliai, įvairiai nauaugusios medžių šakutės (sausos), eglių ir pušų konkorežiai, ažuolų gilės, kaštanai (paskutiniai dvejį naudojami rudens stovyklose), įvairių medžių žievės (beržų pušų — tokių medžių, kurių viršutinį žievės sluoksnį nuėmus, nepasigadina brazdas, mediena), paparčiai ir d. k. Suminėtų medžiagų ir jų atspalvių kompozicijos žavėte žavi stovyklos lankytojus ir sukelia nepaprastą nusistebėjimą: iš kur tas sumanumas, iš kur tas medžiagų ir spalvų gausumas?!

Kur visa tai pritaikoma? Šie padabiniai daugumoje nėra atsitiktiniai ir išmėtyti. Jie įderinti į stovyklos sistemą, į planą. Kur kas tinka, ten tas ir pritaikyta: kastiniui ir velėnų klotam stalui, velėnų išdėtiems foteliams, palapinės rajono darželiams, klombams, alėjų pakraščiams, takams ir t.t... Šiuo būdu stovykla darosi panaši į planingai pastatytą, didelio estetinio skonio gyventojų gyvenamą ir rūpestingų šeiminkų tvarkomą miestą. Ypač dar ir dėl to taip rodosi, kad tuose palapinių miestuose griežtai laikomasi ir švaros dėsnų.

Ir visa tai sugalvoja, suranda ir pritaiko statymui medžiagos paprasti mūsų kaimo bernuželiai — kariai, šauliai ir jauni moksleiviai — skautai. Tenka tik džiaugtis ir šios srities meną visokiariopai skatinti. Juk didmiesčiuose yra diplomuotų menininkų, kurie savo sugebėjimą visuomenei parodo, kreidomis piešdami vaizdus ir paveikslus šaligatvių cemento, tik trumpam kelių valandų laikui. Ir tai yra meniška ir tai yra originalu. Kuo gi prastesnis tas stovyklų menas, ne diplomuotų menininkų, bet paprasčiausių kilniasielių, kuriamas? Ir kuriamas ne vien paišyba, bet lipdyba, mozaikiniu dėstymu, skulptūra. Tie smulkūs ir kruopštūs neapmokami darbai iš jų autorių reikalauja daug įtempto dėmesio, kantrybės ir akylumo. Tai yra didelės auklėjamosios ir mokomosios reikšmės darbai. Ne utilitarinis tų darbų tikslas, bet auklėjamas: jie auklėja kūrėjų būdą ir estetiškus jų pačių ir lankančios visuomenės jausmus.

Iš žemių sukastas, paprastas, velėnomis nuklotas, stalas jau tarnauja valgymui. Negi sočiau pavalgysi, jei stalo vidurį padabinsi kuorais, siluetais ir ornamentais? Ne sočiau. Bet gi pastebėta, kad padabintas, iš statytojų daugiau darbo ir rūpesčių pareikalavęs stalas, yra labiau gerbiamas, saugomas. Tada jis jau nebe žemės gabalas, bet tikras stalas. Tai esti ir su visu stovyklos įrengimu. O kaip gi vėl išstudijuojama gamta: kas ji tokia, ką gražaus ji nenusiskaudusi

mums gali duoti? Taip ir norisi šuktelti mūsų moksliviams: žiemos darbus dirbdami, neužmirškite pasirengti pavasarį išeiti į gamtą, į stovyklas! Stovyklose, be įvairiausių darbų, jūs dar pasimokysite, kas galima gražiai ir puikiai padaryti iš mūsų miško, pievos, upelio, pelkės ar ežero duodamos medžiagos.

Stovyklose pagyvenę jaunuoliai paprasčiausiais dalykais sugeba puošniau ir tvarkingiau įrengti savo kambarius. O kambarių santvarka dar ir dabar gana dažnai labai liūdnei byloja apie jų savininkų, mokslivų ar kaimo bernuželių dvasios kultūrą. Taip esti ne dėl to, kad mūsų jaunimas neturėtų estetinių jausmų, bet iš apsnūdimo. Kad mūsų jaunimo sielos estetiškos ir turi daug meniško kūrybingumo, gražiai parodo visoki stovyklų pasidabinimai. Apie tų padabinių meniškumą su nepaprastu nusistebėjimu, kad juos gali padaryti eiliniai kaimo bernuželiai, o ne diplomuoti menininkai, yra išsitarę aukšti užsienių svečiai, lankydami karių stovyklas.

Tad, stovyklos ugdo dar estetinį jausmą bei kūrybiškumą.

K. Palčiauskas.

Svarbi ekskursija.

Rugsėjo 11 d. Utenos skautai surengė ekskursiją į padermėklinį.

Mūsų maršruto pradžia buvo iš Utenos į Tauragnus. Tauragnuose pasivažinėję laiveliais keletą minučių po ežerą, išvykom autobusu į Kirdeikius. Kirdeikiuose mūsų ekskursiją pasitiko malonus Kirdeikių klebonas kun. Breiva. Išklause bažnyčioje pamaldų, nusiirėm per ežerą į gražų ažuolyną. Atvykus iš ažuolyno, klebonas pakvietė visus mus prie arbatai. Po arbatai išvykom į Linkmenis, prie demarklinijos.

Čia mūsų ligi šiol linksmoji nuotaika perėjo į liūdną nuotaiką.

Išsėdus iš automobilio, mus pasitiko mūsų pasienio policijos sargybinis. Tuojau atvyko iš būstinės ir daugiau mūsų policijos. Ligi šiol stovėjusiam lenkų sargybiniui atėjo ir antras jam į „pagalbą“. Lietuvių sargybos viršininkas taip pat atsiuntė antrą policininką į sargybą.

Po to atvyko lenkų vyresnysis ir pradėjo varyti nuo vartų susirinkusius okupuotus mūsų brolius vilniečius. Prie vartų pasiliko tik vienas pilietis labai tartinos išvaizdos. Jis mūsų klausiamas: „ar daug yra Linkmenyse lietuvių?“ Atsakė: „visi „lenkai“. Tik vėliau, lyg pabūgęs mūsų aštraus žvilgsnio, tą savo posakį atitaisė. Vėliau sužinojom, kad tai būta lenkų šnipelio.

Stovėdami nuo lenkų sargybinių bent už ketverto žingsnių, pradėjom dainuoti patriotiškas dainas: „I kova, i kova, visi kas tik gali...“, „Broliuži reik apsiginkluoti...“ ir k. Visų akyse buvo matyti didelis susijaudinimas.

Iš mūsų jaunų krūtinų išsiveržė galingi Himno žodžiai. Visų akyse sužiba tyrios pavergtųjų brolių meilės ašaros. Mes toliau traukiame skambias daineles, kurių klausosi už vartų stovėdami ir mūsų pavergtieji broliai vilniečiai. Ką jie jautė? Kaip jų širdys plakė? Žino tik jie vieni. Jie prie mūsų veržėsi, bet lenkų kareivių durtyvas juos nuo mūsų atstūmė...

Po to išvykome į Saldutiškį, kur apžiūrėjom sodą, kuriame žaliavo keletas užsienyje augančių augalų ir gėlių. Iš čia išvykome į Kuktiškės. Kuktiškėse tą dieną buvo paroda, todėl, nors pavėlavom, bet kai ką apžiūrėję išvažiuovom vėl į Uteną, kur ir baigėsi mūsų šios dienos maršrutas. J. Žilėnas.

Alytus. Visi Alytaus gimnazijos moksleiviai laukė kariško ruošimo pamokų ir pagaliau jų sulaukė. Pirmose pamokose buvo nutarta daugiau igyti praktiškos negu pereinamais metais. B. M.

Skautų vyčių šeima didėja...

Buvusi Ukmergės vyresnių skautų atskiroji Briedžių skiltis persitvarkė į skautų vyčių būrelį. Būrelis pavadintas Didžiojo Tautos dainiaus Maironio vardu. Tai yra jau antras skautų vyčių būrelis Ukmergės rajono tunte.

Vytautas Didysis sujungė ir išplėtė Lietuvos sienas. Mūsų pareiga susigražinti išplėstą Vytauto D. tėviškę, jo sostinę Vilnių.

Iš kovų lauko

1919. VII. 11 d. pirmajai gudų atskirai kuopai, drauge su Marijampolės ir Panevėžio batalionais, teko trauktis atgal, nuo Dauguvos į seną poziciją. Mat, raudonarmiečiai grėsė mūsų kairiajam sparnui. Ties N. Griunvaldo dvaru (dabar Latvijoje, netoli Eglainės stoties) bolševikai buvo paviję gudų kuopos 1 ir 2 būrius. Per tas kautynes linksmutis vilnietis, eilinis Jonas Leonavičius buvo sunkiai sužeistas. Priešo kulkosvaidis sudraskė jam vidurius. Draugai mėgino nešti Leonavičių, bet jis atsisveikino su savo skyriumi ir paprašė jį palikti. Paskui pabučiavo savo skyrininką ir perdavė jam paskutinį savo norą. Leonavičius nenorėjo gyvas pasilikti lauke, žinodamas savo likimą bolševikų nasruose. Grandinė pakilo ir bėgo atgal į naują patogią poziciją pamiškėje. O užpakaly sutratėjo pistolėto šūvis. Paskolinęs iš karininko pistolietą, skyrininkas šventai išpildė savo mirštančio draugo norą.

Netrukus, 1919. VIII. 28 d. gudams teko vėl atsidurti tose vietose. Mūsų kariuomenė spaudė raudonuosius prie Dauguvos upės. Ties Šederno dvaru marijampoliečiai sutiko stiprų ir pastovų pasipriešinimą. Rusai sėdėjo gerai įtvirtintuose apkasuose ties Suseklės kaimu, už Ilūkštos upės. Krantas, kuriame buvo rusai, daug aukštesnis, iš jo puikiausiai ouvo matyti mūsų pozicijos. Paimti tas pozicijas iš fronto reikėtų padėti daug aukų. Gudų kuopos vadas karin. (vėliau pulkininkas) Michalovskis pasiuntė gudų būrį per mišką ir Ilūkštos upę. Davė būriui sunkų uždavinį: apeiti priešo pozicijų dešinį sparną. Karininkai Plisko ir Lasinskis su 30 kareivių išėjo iš miško 40—60 žingsnių nuo rusų apkasų, iš užpakalio. Kar. Plisko, Lasinskis ir gudų kareiviai netikėtai puolė priešą. Rusai netvarkoj pasitraukė į mišką, bet greit atsigavo ir, pamatę, kad gudų yra visai nedaug, apsupo mūsų būrį. Smarkioj kovoje iš gudų tarpo buvo išplėsti karininkas Pliska, puskarininkiai Voiciechauskis, Romanovas, Mazolis ir eilinis Rinkevičius. Laikinuosius nugalėtojus tuoj nušlavė ir pavarė prie Dauguvos marijampoliečiai. Gudai atliko savo uždavinį. Kaimynai galėjo slinkti pirmyn, vyti priešus iš gimtosios lietuvių ir latvių žemės.

Pirmasis Lietuvos Prezidentas A. Smetona apdovanojo Vyčio Kryžiumi visus 5 gudų karius, žuvusius kautynėse ties Susekle. O draugai mini juos atskiro gudų kuopos dainoje — marše*).

Š. mėn. 25 d. Červonkos kapinėse Latvijoje, netoli mūsų sienos, iškilmingai atidaromas paminklas žuvusiems už Lietuvos Nepriklausomybę kariams. Jų palikai buvo surinkti iš laukų, daržų, pamiškių, suvežti į Červonkos kapines ir čia palaidoti. A. a. Leonavičių palaidojo pamaldūs gyventojai katalikai. Bolševikai apiplėšė lavoną, paliko nuogą kūną lauke. Moterėlės lietuvės, latvės ir gudės nepabijoję žiaurių raudonųjų okupantų. Iškasė duobę ties kryžkele, nuleido Leonavičiaus kūną, apibarstė gėlėmis ir šakomis, įdėjo rožančių ir maldaknygę. Tarp kitų Lietuvos sūnų Červonkos kapinėse ilsisi 4 gūdai: karin. Pliska, puskar. Romanovas, eiliniai Leonavičius ir Pauličenko.

„Jury Pliska, Vajciechoŭski i ūmat ūabraŭ z imi Palj ūmierciu ū barac̄bie z vorahami ūlymi. Budziem pamiatac̄ pryklad, dany ū sprawie ūwiataj: Pakul ūyvy, budziem bicca my z Maskvoj praklataj...“

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

P. L. P. karo mokykla.

Rugpjūčio m. 22 d. į karo mokyklą buvo priimti kariūnai kandidatai. Pirmąją dieną visus kar. kandidatus paskirstė į dvi kuopas ir apmūdiravo. Tai buvo lyg ir tradicinė apeiga, kuri kar. kandidatus išskyrė iš civilių pasaulio ir įrašė į karių broliją.

Pirmomis kariško gyvenimo dienomis kar. kand. prasidėjo rikiuotės užsiėmimai, vidaus tarnybos, igulos tarnybos, drausmės ir kitų statutų dėstymas. Atliekamu laiku mokosi dainų. Karo mokyklos tvarka kar. kand. dabar patenkinti. Visi užsiėmimai sekasi gana gerai. Ir iš savo pusės pastangų nesigaili, nes laukia egzaminai į jaun. kursą.

Reikia pažymėti, kad šiemet, priimant kar. kandidatus, buvo geras pasirinkimas. Todėl visi k. k. yra augaloti ir subrendę vyrai. O jų tarpe yra daug ir tokių, kurie ne vienus metus studijavo ir Vyt. Didž. universitete.

J. N-as.

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas.

Grįžus iš poligono, rugsėjo 10—14 dienomis Jesios šaudykloje pulkas atliko prizinį šaudymą. Šaudymui kareiviai ruošėsi atsidėję ir šaudymu labai domėjosi. Rungtyniavo tiek dėl prizų, tiek dėl savo kuopos pirmenybių. Oras buvo liepingas, apsinaukes ir vėjuotas, bet šaudymas pavyko gerai. Šaudyme atsilankė divizijos vadas ir Kauno igulos viršininkas pulk. Skučas.

Rugsėjo 15 d. į pulką atvyko kandidatai kariūnai aspirantai. Gavo šarvuotę, mūdiravimą ir pradėjo eiti ruošiamąjį periodo programą. Už 2 mėnesių, įgiję teoretinių žinių, atlikę stažą, susipažinę su kareivio gyvenimu ir išlaikę egzaminus, bus priimti į Karo Mokyklą kariūnais aspirantais išėiti karo mokslo kursą.

J. leit. Aukštakalnis.

4 artilerijos pulkas.

Mirė. Rugsėjo mėn. 11 d. naktį, neilgai sirgęs vidurių šiltine, mirė pulko štabo komandos eilinis Slavickas Petras, kilęs iš Alytaus apskrities, Simno valsčiaus, Kovalčiukų kaimo.

Velionis buvo tylus, ramus žmogus ir geras kareivis. Visada pareigas atlikdavo sąžiningai. Į paskutinę amžinojo gyvenimo vietą palydėjo pulko vadas, karininkai, kareiviai, jo tėvai, broliai ir artimieji bei Vilkaviškio visuomenė, sudarydama gausingą laidotuvių eiseną.

Kariūnai aspirantai. Rugsėjo mėn. 15 ir 16 d. susirinko pulkan iš įvairių apskričių komendantūrų kariūnai aspirantai praeiti ruošiamąjį periodo artilerijos kariūnams aspirantams programą. Vyrai atrodo ne tik geros išvaizdos, bet ir inteligentingi. Daugelis yra baigę gimnazijas, o kiti V. D. ir kitų universitetų teisių, ekonomijos, gamtos-matematikos ir kitokių fakultetus ir yra išklausiusių vos kelis semestrus. Vadinasi, bendrą aukštesniąjį ir aukštąjį išsilavinimą yra įgiję, kariuomenėn atėjo pašaukti ir savanoriais tik kariškų žinių įgyti, pasirengti būsimąjį viršininko-karininko pareigoms.

Tenka jiems tik palinkėti, kad teikiamas žinias su noru priimtų ir pildytų uždedamas pareigas. Kadras yra paskirtas iš gerų ir sumanių aukštesniųjų ir žemesniųjų viršininkų.

Benas Jablonskis.

5 p. D. L. K. Kestučio pulkas.

Nuo rugsėjo 13 iki 18 d. pulkas atliko prizinio šaudymo pratimus. Grįžusieji iš poligono kareiviai šiame šaudyme pasirodė žymiai silpniau, nes buvo atpratę nuo paruošiamųjų šaudymų, todėl tai žymiai atsiliepė ir į rezultatų našumą. Geriausiai, kol kas, sušaudė 7 kuopa. Asmeninių prizų yra kelias, bet, palyginus su 1931 m., bus mažiau.

Pulkas ruošiasi minėti savo Šefą. Šiomis dienomis visas pulkas smarkiai dirba ir rengiasi prie iškilmingosios rugsėjo 25 d. Tą dieną, kaip žinome, visa Lietuva minės Kestučio 550 m. mirties sukaktuves. Visas rajonas švarinamas, medaliai tvarkomi, ramovė remontuojama, žodžiu, pulke darbas verda. Norėdami kestitiečiai tinkamai švesti jiems taip brangią ir iškilmingą šventę, stengiasi atitinkamai pasiruošti.

Linkutis.

7 pėst. Ž. K. Butegeldžio pulkas.

Rugsėjo m. 12 ir 13 d. buvo mūsų pulko didieji manevrai. Dalyvavo pėstininkų kuopos, kulkosvaidininkai, artilerija ir šarvuočiai. Tautos šventei bei manevrams buvo atvykusi II

bataliono kareivių dalis iš Šilutės. Manevruota Priekulės apylinkėse, prie Piežaičių.

Zadėję rugsėjo 12 d. atskristi lėktuvai, aplankė Klaipėdą tik 14. Eskadrilė nusileido Rumpiškių aerodrome. 13 val. visi kariai, orkestro lydimi, buvo nuvykę į aerodromą apžiūrėti ir smulkiau susipažinti su mūsų oro paukščiais. Atskridę karininkai paaiškino lėktuvų konstrukciją, jų uždavinius ir reikšmę kautynėse. Taip pat buvo smulkiai kalbėta apie pėstininkų ir aviacijos bendrus veiksmus kautynių metu. Po paskaitos keliems — viso 6 — laimingesniems mūsų draugams teko paskraidyti.

Rugsėjo mėn. 15 d. pulko kariai buvo nuvesti į kiną. Buvo demonstruojama moksliška filmas apie augalus, apžvalga ir linksmas farsas iš karių gyvenimo: „Drasūs 6 pulko karžygiai“.

J. K.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Rugsėjo m. 11 d. į Marijampolę atvyko kariūnai, kurie atlieka stažą trečiam batalione. Čia kariūnai eina būrininkų, skyrininkų ir jų pavaduotojų pareigas. Todėl turi progos susipažinti su kario gyvenimu pulke, kas iki šiol jiems buvo svetimas dalykas. O tuo pačiu kariai turi gerus lektorius, nes teoretinių pamokų metu jaun. kariams dėstomi statutai ir per švietimo pamokas aiškinama matematika ir kiti dalykai.

Atliekamu laiku kariūnai moko kuopas gražių dainų. Tuo tarpu kuopose jau prasidėjo sporto rungtynės dėl pirmenybių.

J. N-as.

Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykla.

Nuo rugsėjo 1 d. šioj mokykloj pradėjo veikti žemės ūkio rūmų ruošiamų arklių kaustymo kursų V-ta laida, į kurią susirinko iš įvairių Lietuvos apskričių 28 kalviai, praėjimui arklių kaustymo kurso. Kursantai praktikos darbų metu kausto vietinių kariuomenės dalių arklius. Praktikos darbams vadovauja turį ilgametę praktiką šios mokyklos instruktoriai laisvai samdomi civ. tarnautojai: Bobikaitis Jonas ir Kleinyš Germanas. Teorijos pamokas dėsto ir praktikos darbus prižiūri mokyklos vedėjas maj. vet. gyd. Mašanauskas, dirbąs šioj mokykloj nuo jos įsteigimo.

Kursas baigsis š. m. spalio mėn. 31 d.

Be to, pažymėta, kad kursų lankytojai vis daugiau ir daugiau pradeda domėtis ir įvertinti taisyklingo arklių kaustymo reikšmę, kuri mūsų krašte iki šiol buvo labai žemame laipsnyje.

Virš. A. Valančius.

Sporto kronika

Lietuvos futbolo pirmenybės. Lietuvos futbolo pirmenybės eina prie galo. Rugsėjo 18 d. buvo dvejų pirmenybių rungtynės. Kaune Š. Š. Kovas su LGSF rungtynes baigė lygtomis — 2:2 (2:2).

Klaipėdoj Lietuvos futbolo meisteris KSS smarkiai sukirto Kauno Makabi net 8:2 (4:2). Idomu pabrėžti, kad meisteris pirmas gauna golą, o vėliau „gražina“ net aštuonius golus.

Rugsėjo mėn. 17 d. iš Makabi žaidėjų „sulipdyta“ komanda „Bar-kochba“ nugalėjo kandidatą į šių metų futbolo meisterius LFLS 2:1 (1:1). LFLS pralaimėjimas sukėlė didelę sensaciją futbolininkų tarpe.

8 pėst. pulkas Šiaulių parodos aikštėje turėjo futbolo rungtynes su Šiaulių futbolo komanda „Kovas“. Rungtynes šauliai laimėjo 2:1 (0:0).

9 pėst. pulkas visai netikėtai ir nelauktai pralaimėjo Marijampolės Makabi 3:2 (1:0). Tai yra pirmas pulko pralaimėjimas prieš vietines komandas. Tą pačią „Makabi“ pavasarį pulkas buvo nugalėjęs net 6:0.

Jacht-klubo sukaktuvės. Rugsėjo 18 d. Lietuvos jacht-klubas iškilmingai atšventė savo dešimties metų sukaktuves.

Sukaktuvių proga klubas suruošė sporto rungtynes, kuriose dalyvavo tik klubo nariai. Programoje buvo įvairių laivų

lenktynės, šokimai, nėrimai ir lėktuvo „kova“ su motorlėktuvais. Motorlėktuvus „bombardavo“ (su miltų maišeliais) aero klubo lėktuvu karo lakūnas lt. Mikėnas.

Nėrime Lietuvos dviratininkų čempionas Gedminas išbuvo pasinėres 1 min. 49 sek. Laikas yra rekordinis ir betruko vos kelių sekundžių iki pasaulinio rekordo (pasaulin. rekordas yra 1 min. 52 sek.).

Šventėje atsilankė Respublikos Prezidentas, ministeris pirmininkas, krašto apsaugos ministeris ir kiti vyriausybės nariai.

Nauji teniso čempionai. Rugsėjo 18 d. baigė Lietuvos teniso pirmenybės. Naujais čempionais tapo: paskirai vyrų Jakutis, nugalėjęs finale Remeikį 7:5, 6:3, 6:2; paskirai moterų Lietuvos meistrės vardą 1932 m. laimėjo p-lė V. Ščukauskaitė, laimėjusi prieš poniją Siebel 6:1, 6:1; mišriam poriniam žaidime finalą laimėjo abu čempionai — Jakutis — Ščukauskaitė.

Naujas bokso čempionas. Rugsėjo 17 d. buvo pakartotinos bokso rungtynės tarp sunkiasvorių — Klimaičio (Kaunas) ir Kvietkaus (Šiauliai). Mat, abu boksininkai per Lietuvos bokso pirmenybes (rugsėjo pabaigoj) kovą baigė lygiomis ir todėl teko skirti šias pakartotinas rungtynes čempiono vardui laimėti.

Tačiau ir ši kartą trijų normalių roundų nepakako išspręsti kam tenka čempiono vardas. Buvo paskirtas dar papildomas trijų minučių roundas. Po jo nugalėtoju skelbiamas Kvietkus.

Rinktinė išvyko. Lietuvos futbolo rinktinė rugsėjo 18 d. per Klaipėdą išvyko tarpvalstybinėms rungtynėms į Švediją. Rinktinės sąstatas liko kiek pakeistas, negu buvo manyta anksčiau.

Rugsėjo 20 d. taip pat rungtynėms į Švediją išvyko Lietuvos futbolo lygos pirmininkas pulk. Štencelis.

Marijampolė. Naudojantis proga šaulių atvykimu į Tautos šventės iškilmės, rugsėjo mėn. 8 d. praversti Marijampolės šaulių rajono būrių sporto instruktorių kursai. Būriai atsiuntė po 2 sportininkus, kurių vienas priklausė grupei, kuri teoretiškai ir praktiškai buvo supažindinta su įvairių distancijų bėgimu, mėtymais ir šokimais, o antras — grupei, kuri mokys kolektyvių ritmiškų judesių.

Kl. Rymantas.

Marijampolės šaulių rinktinės sporto šventė. Rugsėjo 18 d. Marijampolėje. Degučių sporto aikštėje buvo XIII šaulių rinktinės sporto šventė, kurioje dalyvavo apie 200 sportininkų.

Šaulys Šačkus (Kauno LGSF) pasiekė du Lietuvos rekordus: rutulį nustūmė 12,70 mtr. (buvo 12,64) ir diską numetė 43,86 mtr. (senas rekordas 41,90 mtr.).

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas — Karo Policija. 4:0 (1:0). Rugsėjo 16 d. kariuomenės stadione buvo tarp aukščiau minėtų dalių draugiškos futbolo rungtynės. Dėl pavėluoto laiko rungtynių puslaikiai buvo skiriami tik po 25 min. Pirmasis puslaikis baigėsi 1:0 2 pulko naudai. Karo policijos futbolistams labai daug trūksta supratimo apie žaidimą ir be to, dar bemaž visi žaidėjai labai silpnai valdo kamuolį. Daugiau reikalinga toji sritis lavintis, o vėliau rungtyniauti.

Vartininkas eil. Ambrazas buvo labai geras, nes pastarasis yra senas žaidėjas ir pats savo iniciatyva bei prityrimu lavina komandą. Antro pulko atskirų žaidėjų yr keletas gerų, bet noras atskirai vedžioti sviedinį gadina pačio žaidimo gražumą ir žymiai sumažino rezultatus. Rungtynes laimėjo 2 pėst. pulkas 4:0.

Lenkutis.

Nelaimės Brazilijos aviacijoje. 1931 metais 11 italų hidroplanų perlėkė vandenyną iš Italijos į Pietų Ameriką. Eskadrilei vadovavo italų aviacijos ministeris Balbo. Hidroplanai buvo nupirkti Brazilijos vyriausybės savo aviacijai sustiprinti. Italai gavo už šias mašinas daug tonų kavos. Taip buvo susitarta.

Dabartiniu laiku Brazilijos aviacijoje iš visų 11 hidroplanų liko tik 6. Greit po atvykimo į Braziliją vienas hidroplanas, tępdamas į jūrą, sudaužė kitą. Abu žuvo. Paskui ir trečias hidroplanas sudaužė ties Pernambuko miestu. Š. m. balandžio 26 d. dar vienas hidroplanas naktį susidūrė su laivu ir paskendo. Pagaliau penktasis hidroplanas sudegė. Buvo sugedęs benzino bakas, neatsargus mechanikas nesigriebė laiku atsargumo priemonių, ir aviacija nustojo brangios ir geros mašinos.

Avarijos lenkų aviacijoje. Ties Lvovu, lenkų okupuotoje Vakarų Ukrainoje, užsidegė ir nukrito kariškas lėktuvas. Lakūnas ir žvalgas užsimušė. Okupuotoje Lietuvoje, ties Gardinu, kariškasis lėktuvas užgavo telegrafo vielą ir nukrito. Lakūnas ir žvalgas sunkiai sužaloti; mašina sudaužė.

Pagaliau, ties Varšuva sunkiai susižeidė žinomas lenkų lakūnas kapitonas Orłinskis, kuris 1926 m. rugsėjo mėn. 27 d. — rugsėjo mėn. 25 d. buvo nuskrides iš Varšuvos į Tokio ir sugrižo atgal į Varšuvą tuo pačiu lėktuvu. Savo kelionę Orłinskis aprašė knygoj „Moj lot. Warszawa — Tokio — Warszawa“ (yra centr. kariuom. bibliotekoj). Neseniai šis lakūnas dalyvavo tarptautinėse lėktuvų lenktynėse („Aplink Europą“) Nelaimė įvyko bandomojo skraidymo metu. Buvo bandomas naujas Lenkijos valstybinių aviacijos dirbtuvių lėktuvas. Kai lėktuvas pradėjo artintis prie žemės, atsiplėšė motoro dangtis ir pagadino sparną. Lakūnas iššoko su parašiotu. Tačiau nusi-leido nelaimingai, smarkiai sutrenktas ir sulaužė koją. Lėktuvas sudaužė.

Užsimušė garsus lenkų lakūnas. Rugsėjo 11 d. 8 val. garsus lenkų lakūnas poručikas Pranciškus Zvirka, skridamas iš Lenkijos į Prahą (Čekoslovakijon), Čekoslovakų žemėj, netoli Lenkų sienos, pateko į audrą ir iš 100 mtr. aukštumo nukrito ties Cierlicku. Lakūnas Zvirka ir kartu su juo skridęs inž. St. Vigura, lenkų lėktuvų konstruktorius, užsimušė vietoj. Žuvusių kūnai gulėjo kitas nuo kito per 15 mtr. ir nuo sudužusio lėktuvo per 100 mtr.

Lakūnas Zvirka yra kilęs iš Okupuotos Lietuvos, iš Švenčionių. Yra pasižymėjęs ne tik lenkų lakūnų tarpe keletą kartų laimėjęs įvairių lakiojimų pirmenybes, bet neseniai yra laimėjęs ir skridimo aplink Europą lenktynes. Jo žuvinimas sukėlė visoj Lenkijoje didelio susijaudinimo ir įvairiose vietose rengiamos žuvusiems pagerbti gedulo iškilmės.

Sanit. aviacijos kongresas. Nuolatinis sanit. aviacijos kongreso prezidiumas priėmė ispanų vyriausybės pasiūlymą susaukti 1933 m. birželio 5 — 8 d. II tarptautinį sanit. aviacijos kongresą Madride, Ispanijos respublikos sostinėje. Pirmininkaus Madrido universiteto rektoriaus pavaduotojas prof. Leonas Kordenal'as. Kongrese bus svarstomi klausimai: sanit. lėktuvų įrengimas, apsauga nuo priešų puolimų, mediko — chirurgiškos priemonės vežant sužeistus lėktuvais, sanit. aviacijos vartojimas kare. Pranešimus skaitys Belgijos, Ispanijos, Prancūzijos, Anglijos, Italijos, Lenkijos ir Švedijos atstovai.

Italų inžinierių išradimas.

„Kr. Zvezda“ rašo apie naują italų inžinierių išradimą artilerijos srityje. Išradymas turės didelės reikšmės karui. 2 italai inžinieriai, d. karo metu tarnavę karininkais italų kariuomenėje, Džuljemo Luči ir Feručio Džerre sugalvojo naują artilerijos patrankoms garso kurtintuvą. Tuo tarpu sukonstrukturotas kurtintuvas 75 mm. lauko patrankai, kuris gali būti sunaudotas ir kitų kalibrų pabūklams. Šis kurtintuvas mažina taip pat ugnies tvyksmą, kuris būna šaudant patranka. Naujas išradimas buvo išbandytas Ansaldo dirbtuvių poligone. Komisijoj dalyvavo vyriausio artilerijos arsenalo karininkai, karo inžinieriai, balistikos žinovai ir technikai. Štai ką parodė šaudymas su nauju kurtintuvu. Iš patrankos vamzdžio pasirodė baltas dūmelio debesėlis, kuris greitai išsisklaidė. Šūvio garsas priminė plaktuko smūgį į metalinį daiktą ir buvo girdėtas visai netoli. Šaudymas buvo vedamas pajūryje. Buvę tuo laiku jūroje žvejai visai negirdėjo patrankos šūvių. O žvejai buvo visai netoli: vos 300 mtr. nuo šaudančių patrankų.

Du milijardai žmonių ant žemės.

Paskutinis Tautų S-gos statistikos metraštis duoda naujų žinių apie pasaulio gyventojų pasiskirstymą gyvenamos vietos atžvilgiu. Per paskutinį dešimtmetį žmonių skaičius nuo 1500 milijonų padidėjo iki 2000 milijonų. Šitie 2000 mil. šiaip gyvena: Anglų imperijoje 496 mil.; Europoj su Rusija, bet be Didžiosios Britanijos — 490 mil., kurių 162 mil. gyvena Rusijoje; Kinijoje ir Japonijoje — 545 milijonai. Kituose kraštuose gyvena 481 milijonas, kurių 124 mil. Amerikoje, 120 mil. centralinėje ir pietų Afrikoje, 160 ml. Azijoje be Kinijos, Japonijos, ir 70 milijonų kituose Afrikos kraštuose. Europoj be Rusijos gyventojai šiaip susiskirstę rasėmis: lotynų rasės Vakarų Europoj (prancūzai, italai, ispanai), 112 mil., Austrijoje ir Vokietijoje — 71 mil., centralinėje ir pietų rytų Europoj — 70 mil., Lenkijoje, Finlandijoje ir Pabaltijo valstybėse, — 41 mil., Holandijoje, Skandinavijoje ir Belgijoje — 28½.

K.

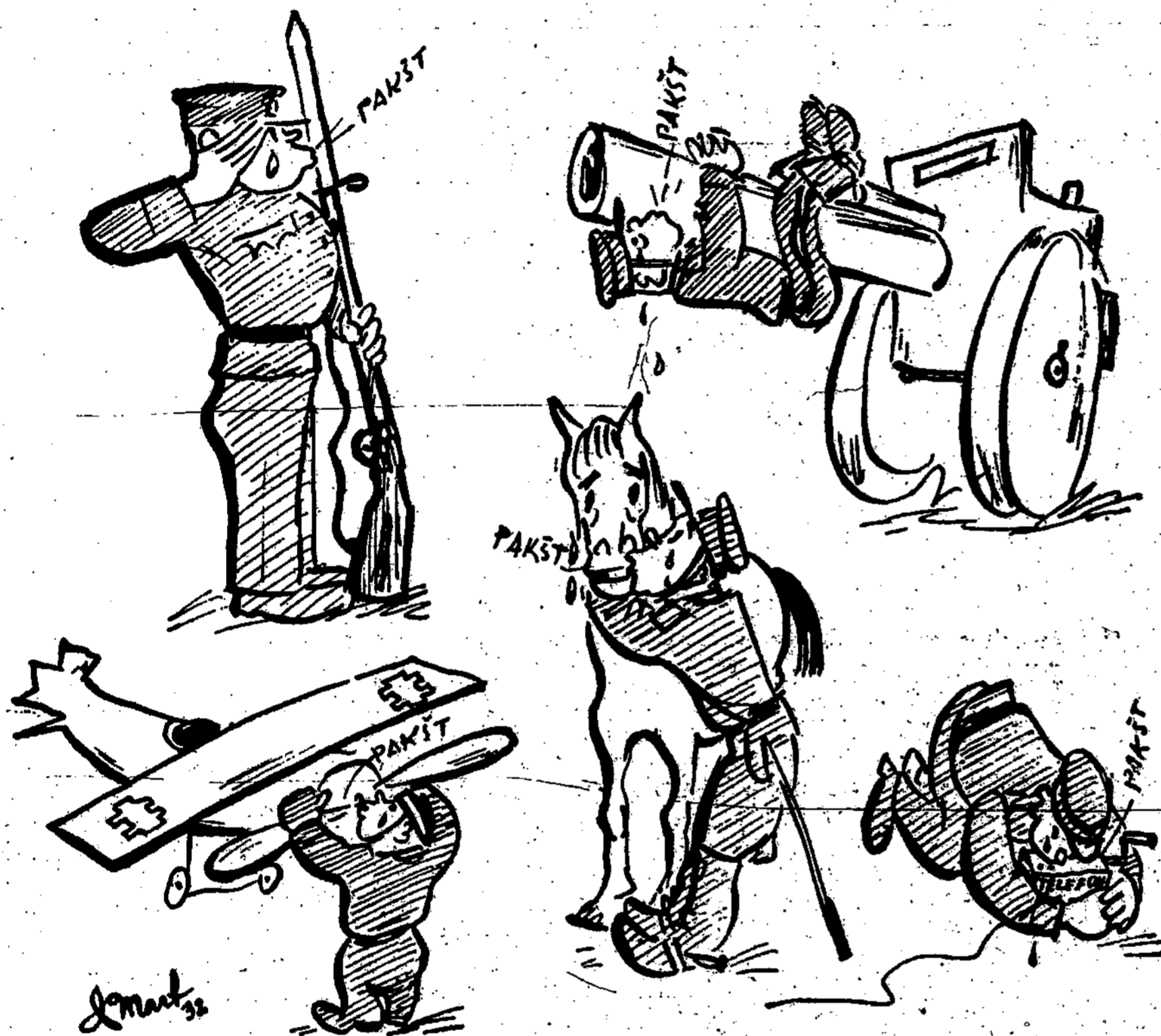
Jau iš mažens reikia galvoti apie taisyklingą dantų priežiūrą, vartojant tam tikslui gerą dantų pastą Chlorodont. Iš bandymo įsitikinama.

Graudus atsarginių verksmas

J. Martinaičio karikatūra; Misinginio Mamonelio dainos.

1. Pėstininkas.

Sudiev tu, durtuvėli pieno,
Bučiuoju aš tave gyvai —
Pusantrų metų man kasdieną,
Kaip tikras draugas, tarnavai.
Sudiev ir, šautuve, brangiausias,
Sudiev, tarnybos pabaigoj,
Žinok, liūdnei be tavęs jausis
Šis kareivėlis atsargoj.
Prašau atleisti ir nepykti,
Jei buvo kai kada ydų,
Jei reiks dar kartą susitikti,
Nebekartosiu tų klaidų...

2. Artilėrininkas.

Sudiev, patranka tu brangioji,
Kur gi nuo manęs danginies?
Bus liūdna, nyku atsargoje
Be tavo šūvių ir ugnies.
Ar buvo man sunku, ar bloga,
Mane tu viena raminau,
Be tavo kvapo gausiu sloga
Aš atsargoje būtinai.
Aš vienas be tavęs — liūdėsiu,
Nebus ramybės be tavęs,
Ak, kur aš biednas pasidėsiu,
Kol vėl likimas mus suves?..

3. Lakūnas.

Sudiev, brangioji plieno paukštė,
Graudl skyrimos valanda, —

Ar dar pakilsime į aukštį,
Ar susitiksime kada?
Sudiev, propeleri skardusis,
Sudiev ir tu, brangus vaire,
Aš jus bučiuoju atsiduses —
Jūs buvot man draugai tikri!
Sudiev, sparnai, sudiev, motore,
Parode man paukščių kelius,
Lengvai mane nešiojot ore —
Ar tokia laimė man dar kliūs?..

4. Raitininkas.

Sudiev, žirgeli juodbėrėli,
Mane tu jot išmokinau,
Padaręs gera gusarėli,
Skiries dabar gal amžinai!
Saldu ir gera atsiminus,
Širdy taip lengva ir gražu,
Kai gėrei vandenį prie rinos,
Prieštas šieno, avižų.
Gal tavo naujas šeimininkas
Nekės tavęs, kolios ir bars, —
Ak, kaip gyvensi čia palikęs,
Kas be manęs tave pašers?..

5. Ryšininkas.

Sudiev, brangusis telefone,
Sudiev, magnetai ir laidai,
Sudiev, prieš liūdnąją kelionę,
Kurį paskyrė man vadai.
Nebeprišeis jau man flirtuoti

Per tavo aiškias triubeles
Ir barti centralinę stotį
Ir jos žavingas paneles.
Dažnai skambėjo man ausyse
Marytės: „Jonai, ar tai tu?“
Argi daugiau nebeklausysiu
Aš jos žodelių taip karštu?..

Jonas Ungurėlis namuose

Grandies vadas Ungurėlis,
Vos tik tai galva pakėlęs,
Žiūri, kad jau diena švito,
O dar negirdėt trimito.
Mastė Jonas, lyg pablūdes,
Gal būt, dežuras užsnūdes?
Soko iš lovos žiūrėti,
Bet kas tai? Kas bepradėti?
Kas per lova, kur pabūklai?
Koki įvyko stebuklai?
Staiga duris sugingzdėjo,
Ir mamytė jo įėjo.
Oi, Jonuti, toks ankstyvas,
Kaip miegojai, sveikas gyvas!
Dabar tik suprato Jonas,
Kad pas mamą jis, kaip ponas,
Jau sugrįžęs ir gyvena,
Bet kažkas širdy kutena.
Ne, mamyte, aš miegojau
Ir sapne matau, kai jojau!
Ak, kaip gaila man žirgelio,
Pentirelių ir kardelių!
Dabar bent savų bėrioku,
Aš parodysiu, ką moku!
Mama, kambarį vedink,
Ir tėvelį pavadinink!
Striokas imā net bėrioka,
Kai ant kupros Jonas šoka:
Daro žirkles, kėlpas, šuolius,
Šoka žemėn neparpuoles.

Mama dreba, tėva bara:
Ar matai, ką jisai daro?
Ai, Jonyt's, ai Jonytis —
Užsimušt gal nabagytiš.
Močia, kam tiek daugel strioko?
Taip kariuomenėj išmoko —
Šneka tėvas: — mūs Jonukas,
O, dabar tai bent vyrukas!

V. Dilka

Pasiteisino.

— Kaip tamstai negėda viešoj vietoj
triukšmauti?.. — nuovadoje policininkas,
rašydamas protokola, sako į kaltininką.
— Aš, ponas policininke, jokio triukš-
mo nedariau, o tik tas pilietis, kurį mi-
šiau, rekdamas triukšmavo... K.

Tik „dėko“.

— Kodėl gydytojas savo paskaitoje
liepė gerti tik virintą vandenį? — nau-
jokas Blauzdys klausia kūpos virėja.
— Mat, jis nori daugiau man darbo
padaryti, — aiškina virėjas.

„Gera“ moka talkyti.

Kalbasi du jauni kareiviai:
— Pėtraiti, ar tu moki gerai talkyti?
— klausia vienas.
— Nepaprastai! Visuomet pataikau
ten, kur kulka patenka.

Lavinime atmintį ir protą žaisdami

IV.

Atsakymai į „Kario“ 38 nr. klausimus: „Aš noriu šį kartą atsakyti bent į trečdali klausimų!“

1. Vienas kvadratinis kilometras turi 100 ha. Vienas ha turi 100 arų, arba 10.000 kvadratinių metrų.
2. Ketureiliai, pažymėti 1, 2 ir 3 nr. yra šių poetų.

Ketureilis nr. 1 yra Antano Rimydžio (atspausdinta jo eilėraščių knygoje „Knyga be vardo“).

Ketureilis nr. 2 yra Kazio Borutos (atspausdinta knygoje „Dainos apie svyruojančius gluosnius“) ir ketureilis nr. 3 yra Teofilio Tilvyčio (atspausdinta knygoje „Trys grenadieriai“).

3. Rašytojas Antanas Vienuolis (jo tikroji pavardė Žukauskas) gyvena Anykščiuose, Vaižgantas (kan. Tumas) gyvena Kaune, Putinas (Dr. Mykolaitis) — Kaune ir Balys Sruoga — Kaune.

4. Esperanto kalboj dešra vadinasi „kolbaso“.

5. Senovės lietuviai laiką skaičiuodavo ne dienomis, bet naktimis, pagal mėnulio atmaimas. Metai turėjo trylika mėnesių, mėnuo — penkias savaites, savaitė — penkias naktis (Dankantas sako, esą savaitė turėjusi devynias naktis). Metus lietuviai skaičiuodavo nuo svarbesnių atsitikimų: nuo karo, bado, derliaus arba nederliaus metų.

6. Knyga „Raudona skrybėlė“ nėra išėjusi, bet „Mėlynos kelnės“ — yra. Ją parašė Petras Tarulis. „Mėlynos kelnės“ — apysakų rinkinys.

7. Lietuvos Himno, kurį mes kariai kas vakarą vakarinio patikrinimo metu kuopoj giedame, žodžių autorius yra Dr. Vincas Kudirka. Spaudos draudimo metu jis redagavo „Varpa“, žadino lietuvių tautinę sąmonę, parašė daug gražių eilėraščių („Kelkite, kelkite, kelkite! „Jau pajėgos mažinas“ ir kt.), kurie dar ir iki šių dienų deklamuojami ir dainuojami. Mirė džiova. Palaidotas Naumiestyj. Neseniai ten atidaryta jo vardo pradžios mokykla.

8. Žodžiai „Pirma geležis sutirps į vašką, ir vanduo pavirs uola, negu ištartą savo žodį mes atšauksime“ yra D. L. K. Gedimino.

9. Vokiečiai išsigalvojo, kad belaisviai nepabėgtų, išpauštyti iš kelių sagas, atimti petnešas ir diržiukus. Belaisviai laikydami abiem rankom kelnės, kad nenukristų, eiti galėjo, bet bėgti buvo sunku. Tuo būdu keli vokiečių kareiviai galėdavo varyti daug didesnę už save belaisvių būrį.

Galvok kariškai — trumpai ir aiškiai!

Kad turėtume kuo galvą sukt, čia patieksiu visą eilę naujų klausimų. Keletą klausimų parinkau tokių, kurie lavins mūsų pastabumą.

1. Kelis kartus, ant Lietuvos monopolio impregnuotų nepavojingų degtukų dėžutės, parašytas šis sakinyš „Lietuvos monopolio degtukai“ ir kokiose dėžutės vietose?

2. Išvardinkit dvidešimties Lietuvoje išeinančių laikraščių pavadinimus?

3. Kelintą normalaus žmogaus ūgio dalį sudaro galva?

4. Proporcingai visame pasaulyje, paskutiniiais statistikos duomenimis, tūkstančiui vyrų, kiek tenka moterų?

5. Kiek metų turėdamas Vytautas Didysis pirmą kartą dalyvauja mūšyje?

6. Išvardinkit visas šautuvo dalis? (Suklydus, ar praleidus bet kurią šautuvo dalį, negaunama nė vieno taško).

7. Keno šitie žodžiai „Valstybė gyvena tol, kol gyva jos kariuomenė. Žuvus kariuomenei, žūsta valstybė“.

8. Kuriam š. m. „Kario“ nr. įdėtas eilėraštis, pavadintas „Kas mums pavojai“.

9. Ar jūros žuvis milžinas banginis turi parazitų?

10. Kas tai yra tuškanas?

11. Kokioje šalyje vyrai tik medžioja, o visus lauko darbus atlieka moterys ir vaikai?

12. Kaip vadinasi mokslas, tyrinėjantis visų kraštų gyvūniją?

14. Kokioj operoj, vaidinant scenoj, čiuožama pačiūžomis?

15. Keno ir pro kur pirmą kartą Europon buvo atvežtas cukrus?

16. Kokią valstybę praminė „Milžinas medinėm kojom“ ir kada?

17. Kiek metrų aukščio nuo žemės pakilusi Everesto viršūnė?

18. Kaip ilgai gali išgyventi arklis? (Kiek metų?). Su laukę kito „Kario“ nr. tikrinkite, ar teisingai atsakėt. Žiūrėkite, kuris iš jūsų surinko daugiau taškų.

Ant. Gulkis

Nauji leidiniai.

Lietuvos Gaisrininkas 9 nr.

Alzsargs 8 nr.

Moteris 9 nr.

Ateltis 7 — 8 nr.

Vairas 9 nr.

Šis „Vairo“ nr. specialiai paskirtas mūsų didžiam poetui ir tautos veikėjui paminėti. Labai įdomiai ir plačiai, net 8 straipsniuose, gvildinama Maironio kūryba, motyvai, stilius, kalba ir filosofiškoji jo pažūra.

Labai aktualūs trys straipsniai visuomenės gyvenimo reikalais, ypačiai dabar pas mumis, Lietuvoje, būtent: „Politiškoji ir religiškoji katalikybė“, „Tautinė bažnyčia ir jos priežastys“, „Kur groja vargonai neminami, kur gieda kunigai neprašomi“.

Gana įdomūs ir verti susidomėjimo du straipsniukai apie **Kastą Meškauską** buvusį faktiškąjį „Vairo“ redaktorių ir tragiškai žuvusį Palangos jūroj. Vieną jų rašo brolis, antrą buto šeimininkas, kur gyveno Meškauskas. Abu str. gyvi, pilni tikro nuoširdumo, pagarbos velionii. Bet ypačiai vertingas brolio atsiminų žiupsnelis. Tasai dalykėlis, kaip pamoka, kaip siektinas idealas, turėtų būti žinomas kiekvieno jaunuolio, kiekvieno piliečio, pasiryžusio dirbti savo tautos labui.

Antanas Ilčiukas Dūšla ant popierio. (Lirika Žaliajam kaimui) 32 pusl. kaina Lt. 1. 1932 m.

Eilėraščių autoriai ir leidėjai dažnai nusiskundžia visuomene, kad pastaroji nesidominti knyga, kad nepalaikanti savosios literatūros, kad labai abejinga visokiam menui, kad dabar pas mus baisiausia literatūros krizė ir t. t.

Ar ta visuomenė, kurią tūlas drąsuolis, išleidęs eilėraščių rinkinėlį, kaltina, iš tikrųjų, tokia abejinga literatūrai. Gyvenimo duomens rodo, kad toll gražu ne. Gera knyga, bent dešimtą dalį sugebėjusi atspėti bėgamojo momento reikalavimus, visuomet randa skaitytoją.

Bet vargas lirikai, nutolusiai nuo gyvenimo, apsiribojusiai savo sielos asmeniškiose rėmeliuose, rasti skaitytoją, nes kantrusis lietuviškos literatūros mylėtojas tapo labai ir labai apviltas. Negi bus žmogus patenkintas, nekaltant jau apie inteligentą, nusipirkęs už 1, 2 ir 2,50 lt. 32 pusl. eilėraščių knygutę, kurioje jis ne tik kad nieko jo meniškam dvasios reikalavimui neranda, bet kurios jis ir norėdamas negali suprasti.

Šitokios liūdnokos mintys lenda galvon perskaičius Antano Ilčiuko liriką žaliajam kaimui, „Dūšla ant popierio“. Ant šitos 32 puslapėlių popieros autorius sušilęs stengiasi parodyti savo „dūšią“, bet tas jam labai nesiseka, nors gerų norų, kaip matyti, turi nemaža.

Ilčiukas apdainavo savo mylimąją nuo galvos iki kojų, jos juodas akis, visą laiką matydamas tik juodas spalvas ir mirties šmėklą.

Autorius visą laiką terorizuoja skaitytoją, kad nusižudysias.

gal ryt į šaltą Nemuną

Nušokt nuo tilto teks. (10 pusl.).

arba:

Aš paspausiu plieną šaltą (27 psl.).

suprask revolverį.

Bet kai autorius įtraukia į tą nusižudymo verpetą net savo motiną, tai jau tiesiog koku ir kartu gaila, kad motinos vardą yankioja be reikalo (ir labai dažnai).

Dainuoti apie savo vargus, apie juodus šešėlius, kiekvienam leista, ištenkančiam savo lėšomis išleisti eilėraščių knygutę, bet... kam tai įdomu?

Knygutės viršelis, matyt, norėta sukombinuoti labai originališkai, bet išėjo visiems įgrisęs raidžių sukaitaliojimo ir skiemėnų po vienas kitu sudėjimo paprasčiausias šablonas.

Ant. Gulkis

Blogas burnos kvapas velkia atstumiančiai; biaurosspal-

vos dantys gadina gražiausią veidą. Abu tie grožio trūkumai dažnai esti pašalinami tik kartą išvalius dantis puikiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodont. Dantys ir jų šoninis paviršius gauna po trumpo vartojimo nuostabų dramblio kaulo blizgėjimą, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku — Chlorodont su specialiai įtaisytais dantims šeriais. Užsilikusios dantų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynai žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Pamėginkite pirmiau su viena tuba

gaunama visur.

M. Wild. **Slapti kareiviai.** „Naujo Žodžio“ leidinys, 1932 m. 179 psl. Kaina 2 lit.

M. Wildas buvo vokiečių žvalgybos karininkas rytų fronte. Vėliau pateko į rusų nelaisvę, iš kurios išbėgo tik aštuonioliktais metais. Šioj knygutėj jis atpasakoja savo darbus ir pergyvenimus, kuriuos jam teko patirti vokiečių — rusų fronte ir rusų nelaisvėj. Joje yra gražios apie špionažą medžiagos: charakterizuojama šnipų tipai, aprašoma šnipinėjimo būdai ir t. t. Kiekvienam kariui patartina šią knygutę perskaityti, nes iš jos galima pasimokyti, kaip reikalinga elgtis žvalgyboje ir kaip reikia persekioti prieš šnipus. Knygutės lengvas ir, palyginamai, gražus-stilius palengvina jos skaitymą.

J. Vezeira — Kora. **Alberta.** Vertė Liūdas Povilionis. „Šaltinio“ leidinys. 1932 m. 219 psl. Kaina — 1,50 lt.

Šis didelis romanas turi aiškia paskirtį. Jame smerkiama civilinės jungtuvės, kuriomis neseniai ir mūsų visuomenė buvo smarkiai susidomėjusi.

Svarbiausias veikėjas — garsus prof. medicinos dr. Latur — Ladūzas vedė brazilietę, su kuria susilaukė dukters Sivilijos. Dėl blogo žmonos būdo negalėjo sugyventi ir išsiskyrė. Brazilietė ištekėjo už turtingo amerikono, o Latur — Ladūza vedė savo dukters auklę — gražią, tylią ir religingą Albertą. Kadangi pirmoji žmona buvo dar gyva, tai juodu susijungė civilinėmis jungtuvėmis. Giliai tik Albertos namiškiai buvo nepatenkinti tokiomis jungtuvėmis ir jos vyru, nes Latur — Ladūzas buvo didžiausias katalikybės priešas. Jų manymu, Alberta šiuo žygiu nutraukė ryšius su Dievu ir su bažnyčia, ji turi susilaukti Dievo keršto. Alberta taip pat jautė didelį sąžinės griaužimą, bet nenugalima meilė savo vyrui ir, vėliau, savo dukteriai vertė ją neklausyti bažnytinių dogmų reikalavimų.

Negailėstingas likimas nepasigailėjo šios gražiai sugyvenančios šeimos. Keršto vykintoja buvo jo pirmoji duktė Sivilija. Vasarojant Ispanijoje, Sivilija išsivedė savo netikrą seserį į pajūrį pasivaikščioti ir, keršto tikslu, nustūmė į bedugnę. Tai buvo Dievo kerštas nuo bažnyčios nutolusiai šeimai. Dabar Alberta su savo dukrelės lavonu pirmą kartą sugrįžta į savo gimtuosius namus. Sąžinės graužimo kankinama Alberta nutarė skirtis su savo vyru.

Veikalėlio vertė žymiai mažina grynai propagandiniai išsireiškimai ir nerealaus kai kurių veikėjų atvaizdavimas. Yra malonu skaityti, kai propagandinis dalykas parašytas švelniai, su ne tokia aiškia neapykanta prieš savo priešus. Tačiau šis veikalėlis tokių ypatumų neturi.

K. S-tis.

I. J. Erenburg. **Tryliką pypkių.** Išvertė A. Rimydīs ir K. Kiela. „Naujo Žodžio“ b-vės leidinys. 1932 m. 192 psl. Nemokamas „Naujo Žodžio“ priedas.

Šioj knygutėj yra 13 apysakučių. Jos visos yra įdomios, gyvenimiškos. Nemanykite, kad čia vien tik apie pypkes tekalba. Pypkės čia išpraustos tik kaip priemonė apibūdinti įvairių žmonių gyvenimą, jų tipus, nuotykius, siekimus ir t. t. Apie kalbamas pypkes sukasi įvairiausias gyvenimas, jų savininkų — rūkytojų ir aplink juos esančių žmonių pergyvenimai. Žmonių tipai paimti iš įvairių kraštų, tautų, tikybių ir laikų, net ir iš didžiojo karo. Tuose apysakuose randama lyg trumpa istorijėlė 31 žmogaus gyvenimo (13 svarbiausių, 18 papildomų, neminant daugelio smulkesnių asmenų).

Btk.

Fiziškas Auklėjimas, skiriamas pedagoginės mankštos, sporto ir sveikatos reikalams žurnalas. 1932 (II) m. liepos mėn. Nr. 2. Leidžia fiziško auklėjimo d-ja. Redaktorius — dr. A. Jurgelionis. Kaina 2 lt.

Kalbamas žurnalas, pradėtas leisti pereitais metais, jau spėjo igyti visuomenės simpatijų ir pasitikėjimo. Kas nors šiek tiek domisi mūsų spauda, tas be abejo žino, kas yra „Fiziškas Auklėjimas“, kokie jo tikslai ir pasirinktieji keliai. Apie tai kalbėti nebereikia.

Šiamė numery, kaip ir ankstyvesniuose, yra labai daug svarbios medžiagos. Pirmiausia čia randame kūno kultūros įstatymą. Tai pirmas šios rūšies įstatymas, nustatęs kūno auklėjimo gaires. Pagal šį įstatymą steigiami tam tikri kūno kultūros rūmai, kurie bus švietimo ministerio valdžioje. Rūmų direktorių skirs Respublikos Prezidentas. Be direktoriaus, bus dar 9 narių taryba. Ją skirs švietimo ministeris.

Šio įstatymo reikšmę gana plačiai ir įdomiai apibūdina dr. A. Jurgelionis, nurodydamas kifu tautų pavyzdžius. Toliau randame plačiai aprašytą kūno kultūros mokytojų konferenciją, įvykusią š. m. birželio mėn. 17—18 d. Kaune, ir jos nutarimus.

Fiziško auklėjimo draugijos memorandumė, kuris 1931 m. sausio mėn. 15 d. buvo įteiktas ministeriui pirmininkui, atvaizduota mūsų tautos fiziško auklėjimo būklė ir nuodomi būdai, kaip mūsų jaunuomenės fizišką auklėjimą pakreipti į teisingas vėzes.

Vl. Kvilkys straipsny „I gamtą“ nagrinėja įvairias ekskursijas ir jų naudą, o Alg. Vokietaitis plačiai rašo apie plaukymą.

V. Petronis straipsny „Mokytojo kūrybinė orientacija fiziško auklėjimo darbe“ duoda labai naudingų patarimų mokytojams. L. Mirskis ir V. Petronis aprašo jų pačių sudarytą mankštą su trumpomis virvėmis. Pratimai atliekami pagal muziką, kurią paruošė kompozitorius Karnavičius.

Be to, čia randame ekskursijos į IX čekų sakalų sulėkimą įspūdžius, žinių apie Danijos kūno kultūros mokyklas, Stepo Zobarsko novelę „Likimo riteris“ ir įvairių žinių apie sporto reikalus.

Taigi ir iš trumpai paminėto turinio matyti, kiek čia yra svarbių ir aktualių dalykų paliesta, ir visa tatau svarbu tiek sportininkams, tiek ir nesportininkams.

„Fiziškas Auklėjimas“ švariai ir gražiai leidžiamas, gausiai paveiksluotas, rūpestingai redaguojamas. Kalba gera, Žodžiu, nieko prikišti negalima.

Todėl patariama visiems kariams domėtis šiuo žurnalu.

Padėka.

Tariu nuoširdų ačiū Šančių šaulių būrio sąjungos meno sekcijai, rugpiučio mėn. 27 d. suvaldinusiai 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko kariams komediją „Moterims neišsimeluosi“.

Kapitonas Atišauskas,
švietimo vadovas.

Redakcijos atsakymai.

E. Dervojedaitienei. Kadangi jau metai baigiasi ir kitokiu būdu siuntinėti laikraštį sudarytų didelių keblumų, todėl sunku pakeisti siuntinėjimo tvarką. Metų gale (arba negavus kokio numerio tuoj pat) prašome mums pranešti kokių numerių trūksta. Atsiūsime.

J. Stirbiui. Atsargos kareiviai savanoriais priimami tik karo metu (naujokų šaukimo ir ėmimo tasyklių 71 § c p. — V. Ž. 331 nr.) Kadangi Tamsta jau esi atitarnaves būtinąją karo tarnybą, tai dabar savanoriu jau nebebūsi priimtas.

Galvosūkių 36 nr. sprendimas.

Kautynėse nė vienas mūsų šoviny neturi eiti pro šalį.

Gera išsprendė šie asmenys: 1) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.); 2) J. Jurčys (VŠ); 3) A. Gudaitis (Av.); 4) J. Sakalauskas (Drsn.); 5) kar. asp. J. Petraška (KM); 6) L. Briedis (VŠ); 7) J. Č. (Škn.); 8) Vl. Rimša (2 ul. p.); 9) J. Metrikis (Skp.); 10) B. Augustinavičius (V); 11) j. s. p. St. Daunys (av.); 12) vachm. Meliūkštis (2 ul. p.); 13) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.).

Galvosūkių 37 nr. sprendimas.

I. Ulelė. Gerda. Daina. Milda. Laima. Alpis. Vėtra. Algis. Rymas. Miglė. II. Gusaras. Baras. Žara.

Gera išsprendė abu galvosūkius ir gauna po 2 taškus šie asmenys: 1) Vl. Rimša (2 ul. p.); 2) J. Č. (Škn.); 3) L. Briedis (VŠ); 4) kar. aps. J. Petraška (KM); 5) Vl. Mizeikis (Skn.); 6) J. Jurčys (VŠ); 7) j. s. p. St. Daunys (av.); 8) vachm. Meliūkštis (2 ul. p.); 9) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.).

Gera išsprendė tik vieną galvosūki ir gauna po 1 tašką šie asmenys: 1) A. Gudaitis (av.); 2) J. Sakalauskas (Drsn.); 3) J. Metrikis (Skp.); 4) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.).

Be to, dar šiem asmenims įskaityti sprendimų taškai: v. p. Br. Sasnauskui už 33 nr. ir po 1 tašką už 34 nr. sprendimus: 1) v. p. M. Antaniškiui, 2) v. p. A. Kelmeliui, 3) B. Augustinavičiui, 4) V. Miliūnui, 5) j. p. A. Žiguniui, 6) Vl. Mizeikiui, 7) Vl. Rimšai, 8) J. Petraškai, 9) v. p. K. Kazlauskui, 10) v. p. Leipui, 11) J. Č., 12) v. p. Br. Sasnauskui.

Galvosūkis 39 nr.

(Vertin. 1 tš.).

Šią figūrą reikia sukarpyti taip, kad gautųsi šešios lygios raidės, kurios, tinkamai sustatytos, reikštų tai, kas visiems

privalu.

Valst. Centr.
Knygynui
2 k a u n a s.

